

NUORTEN KOKEMA HÄIRINTÄ SOSIAALISESSA MEDIASSA

Maria Toppi
Pro Gradu -tutkielma
Sosiaalityö
Kevät 2024
Lapin yliopisto

Lapin yliopisto

Tiedekunta: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Työn nimi: Nuorten kokema häirintä sosiaalisessa mediassa

Tekijä/-t: Maria Toppi

Koulutusohjelma/oppiaine: Sosiaalityö Lapin yliopisto

Työn laji: Pro Gradu -tutkielma/Maisteritutkielma _x_ Lisensiaatin tutkimus __

Sivumäärä: 62 sivua

Vuosi: 2024

Tiivistelmä:

Tämän pro gradu -tutkielman tarkoitus oli tuottaa tietoa sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta häirinnästä, ja häirintää kokeneista nuorista, sekä mahdollisuuksista ehkäistä häirintää nuoris- ja sosiaalityön toimesta. Tutkimus toteutettiin abduktiivisena dokumenttianalyysinä häirintää ehkäisevän Sua varten somessa -hankkeen tuottamasta aineistosta, joka sisälsi tietoja yhden vuoden aikajaksolla tapahtuneista keskusteluista hankkeen työntekijöiden ja häirintää kokeneiden nuorten välillä. Aineiston analyysimetodinä käytettiin dokumenttianalyysia, jossa tarkasteltiin aineistossa esiintyviä toistuvia teemoja ja aiemman tutkimuksen perusteella valittuja tekijöitä liittyen häirintään ja häirintää kokeneisiin nuoriin. Valikoiduista teemoista laskettiin frekvenssejä ja prosenttiosuuksia, joiden perusteella tehtiin johtopäätöksiä siitä, millaista häirintää sosiaalisessa mediassa tapahtuu ja millaiset nuoret joutuvat häirinnän uhriksi. Häirinnän muotoja, sen vaikutuksia ja sitä ennaltaehkäiseviä toimia kartoitettiin tutkimuskirjallisuudesta, ja lopuksi aineiston analyysin tuloksia tarkasteltiin aiemman tutkimustiedon pohjalta.

Tutkimusten mukaan verkossa tapahtuva häirintä sisältää eri muotoja, kuten kiusaamista, seksuaalista häirintää ja groomingia. Verkossa tapahtuva häirintä kohdistuu pääasiassa tyttöihin ja naisiin, ja sosiaalinen media on yksi suurimpia alustoja, jolla häirintää verkossa tapahtuu. Häirinnällä on merkittäviä vaikutuksia nuorten hyvinvointiin, sen on katsottu liittyvän esimerkiksi päihteiden käyttöön ja kohonneeseen itsemurhariskiin. Nuorisotyöllä ja sosiaalityöllä on merkittävä rooli verkkovälitteisen häirinnän ennaltaehkäisyssä, ja tarve nuorten pariin jalkautuvalle nuoris- ja sosiaalityölle on nostettu esiin useissa tutkimuksissa. Häirinnän ennaltaehkäisyn keinoiksi tutkimuksissa esitetään jalkautuvaa nuorisotyötä, yhteiskunnallista vaikuttamistyötä ja potentiaalisten uhrien kouluttamista. Aineistossa raportoidusta häirinnästä suurin osa oli tapahtunut sosiaalisen median alustoilla, ja suurin osa häirintää raportoineista nuorista oli naispuolisia. Analyysin perusteella sosiaaliseen mediaan jalkautuvalle nuoris- ja sosiaalityölle on tarvetta, sillä vuoden mittaisella aikavälillä hankkeen työntekijät ovat keskustelleet nuorten kanssa häirintään liittyvistä teemoista 1956 kertaa, ja näistä suurimmassa osassa hankkeen työntekijöiden arvion mukaan nuori on saanut keskustelusta melko paljon tai erittäin paljon apua. Aineiston analyysin perusteella yleisin häirinnän muoto on seksuaalinen häirintä, jota tapahtuu erityisesti sosiaalisen median alustoilla. Eniten häirintää aineistossa ovat kokeneet 9–12-vuotiaat naispuoliset henkilöt, jotka ovat käyttäneet Snapchat-alustaa. Tyypillisin häirinnän muoto on ollut seksuaalista häirintää, joka on liittynyt alastonkuvien pyytämiseen tai vastaanottamiseen. Aineiston analyysin ja aiemman tutkimuksen perusteella yksi keino ennaltaehkäistä häirintää on levittää tietoutta häirinnästä alakouluikäisille nuorille, heidän läheisilleen sekä alakouluikäisten nuorten parissa työskenteleville ammattilaisille.

Avainsanat: nuorisososiaalityö, häirintä, sosiaalinen media, verkkososiaalityö, nuoret

x Tutkielma ei sisällä muita kuin tekijän/tekijöiden omia henkilötietoja

Sisällys

1 JOHDANTO.....	4
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN JA KÄSITTEELLINEN TAUSTOITUS.....	8
2.1 Nuoret erillisenä ryhmänä	8
2.2 Ongelmakeskeinen näkemys nuorista	10
2.3 Nuorisososiaalityö ja verkkososiaalityö.....	11
2.4 Verkkovälitteinen kiusaaminen, grooming ja häirintä.....	18
2.5 Verkossa tapahtuvan häirinnän seuraukset sekä häirinnän ehkäisy.....	23
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	26
3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	26
3.2 Aineisto	27
3.3 Aineiston rajaus, tutkimusmenetelmät ja tutkimuseettiset kysymykset.....	28
4 TULOKSET	33
4.1 Nuorten kohtaaminen aineistossa.....	33
4.2 Häirinnän muodot.....	35
4.3 Nuorten ikä.....	38
4.4 Nuorten sukupuoli.....	41
4.5 Eniten esiintyvät sosiaalisen median alustat	43
4.6 Häirinnän muodot, nuorten ikä ja sukupuoli yleisimmillä sosiaalisen median alustoilla .	45
4.7 Häirinnän mahdolliset riskitekijät ja häirinnän ennaltaehkäisy.....	48
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	54
5.1 Analyysin johtopäätökset	54
5.2 Tutkimuksen luotettavuus	57
LÄHTEET	59

1 JOHDANTO

Verkossa tapahtuva häirintä on viime vuosikymmeninä kasvanut merkittävästi, ja erityisesti sosiaalisessa mediassa raportoidaan tapahtuvan runsaasti häirintää, kuten kiusaamista, ahdistelua, ja seksuaalista häirintää, joka voi olla esimerkiksi ei-toivottua seksuaalissävytteistä viestintää. Verkossa tapahtuvaa häirintää on tutkittu monesta eri näkökulmasta, ja viime vuosina erityistä huomiota on kiinnitetty lasten ja nuorten kokemaan häirintään sosiaalisessa mediassa.

Vuoden 2022 WHO-Koululaistutkimuksen tulosten perusteella nuoret kohtaavat paljon ongelmatilanteita sosiaalisessa mediassa. Nuorista 50 % kohtaa ongelmatilanteita sosiaalisessa mediassa joka viikko, ja joka kymmenes kertoo tulleen seksuaalisen häirinnän, ahdistelun tai nettikiusaamisen uhriksi vähintään kerran viikossa. (Jyväskylän yliopisto 2023.) Häirintä ilmiönä on laaja ja monisyinen, ja sen seuraukset ovat vakavia. Häirinnän on tutkimuksissa todettu liittyvän voimakkaisiin psykososiaalisiin ongelmiin, kuten sosiaaliseen ahdistukseen, ja se on pitkään pysynyt piilevänä ongelmana, josta nuoret herkästi vaikenivat. Vuonna 2008 tehdyn tutkimuksen mukaan jopa 90 % nuorista jättää kertomatta kokemuksistaan aikuisille (Juvonen & Gross 2008). Tutkimusta sosiaalisessa mediassa tapahtuvan häirinnän muodoista sekä mahdollisuuksista ehkäistä nuorten kokemaa häirintää tarvitaan, jotta ilmiö tulisi tutuksi myös aikuisille, jotka voivat auttaa ja tukea häirintää kohdanneita nuoria, ja jotta nuoret itse pystyisivät ennaltaehkäisemään ja kitkemään häirintää sosiaalisesta mediasta.

Pro Gradu -tutkielmassani tarkastelen nuorten kokemaa häirintää sosiaalisessa mediassa. Tavoitteenani on kartoittaa, millaista häirintää sosiaalisessa mediassa esiintyy, millä sosiaalisen median alustoilla häirintää esiintyy, sekä minkä ikäiset nuoret ja minkä sukupuolen edustajat joutuvat häirinnän uhriksi sosiaalisessa mediassa. Tutkimukseni pohjautuu häirintää koskevaan tutkimuskirjallisuuteen ja aineistoon, joka koostuu jalkautuvan nuorisotyön häirintää ehkäisevän *Sua varten somessa* -hankkeen yhteydenottojen vuosien 2021–2022 jatkuvasta seurannasta. Yhteydenotoista kerätyt tiedot on koottu ja tallennettu Excel-tiedostoksi. Aineistolle tehdään dokumenttianalyysi, jossa lasketaan siihen kirjattujen häirintätapausten määrää ja sisältöjä, ja kartoitetaan analyysin avulla raportoiduista häirintätapauksista häirinnän muotoja sekä tietoja häirintää kohdanneista nuorista ja heidän käyttämistään sosiaalisen median alustoista.

Pyrin tarkastelemaan aineistoa monipuolisesti siten, että analyysin perusteella voidaan arvioida, milloin ja missä nuori todennäköisimmin kohtaa häirintää, ja millaista häirintää hän todennäköisimmin kohtaa. Aineiston perusteella voidaan myös arvioida sitä, kuinka todennäköisesti nuori ottaa yhteyttä luotettavaan aikuiseen häirintätapauksissa, ja saako nuori apua keskustelusta luotettavan aikuisen kanssa sosiaalisen median välityksellä. Aineiston analyysin tuloksia verrataan tutkimuskirjallisuudesta kerättyyn tietoon nuorten kokemasta häirinnästä, sen vaikutuksista, ennaltaehkäisystä ja siihen puuttumisesta.

Aluksi aihetta tarkastellaan perehtymällä aiheesta tehtyyn tutkimukseen. Tämän jälkeen aineistolle toteutetaan dataa kategorisoiva dokumenttianalyysi, jonka tuloksia verrataan tutkimuksista löytyneeseen tietoon nuorista, nuorisososiaalityöstä sekä verkossa tapahtuvasta häirinnästä. Aineistosta kartoitetaan häirinnän muotoja ja niiden yleisyyttä sosiaalisen median alustoilla, sekä yhteydenotoissa esiintyviä ikä- ja sukupuolijakaumia. Analyysin tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi kohdentamaan häirintää ehkäiseviä toimenpiteitä niihin nuoriin, jotka todennäköisimmin kohtaavat häirintää sosiaalisessa mediassa. Tulosten avulla voidaan myös kohdentaa mahdollista sosiaaliseen mediaan jalkautuvaa nuorisotyötä.

Tutkimusta aiheesta tarvitaan, sillä nuorten kokemalla häirinnällä on voimakkaita vaikutuksia nuorten elämään. Nuorten kokeman kaikenlaisen häirinnän on tutkimusten mukaan todettu liittyvän muun muassa voimakkaisiin psykososiaalisiin ongelmiin, kuten päihteiden käyttöön, sekä kohonneeseen itsetuhoisuuteen ja itsemurhariskiin. Internetin alustoilla tapahtuva häirintä, esimerkiksi kiusaaminen tai seksuaalinen häirintä, liittyy yhtä vahvasti psykososiaalisiin ongelmiin, kuin esimerkiksi kasvokkain tapahtuva kiusaaminen. (Ybarra, Espelage & Mitchell 2007; Hinduja & Patchin 2010). Internetissä tapahtuvasta häirinnästä on tehty tutkimusta, mutta aukkoja tutkimuskentällä on esimerkiksi liittyen tyttöjen kokeman sukupuolittuneen ja seksuaalisen kiusaamisen ja häirinnän kokemuksiin (Mishna ym. 2020). Tämä tutkimus vastaa tähän tutkimuksen tarpeeseen tuottamalla tietoa kiusaamisen ja häirinnän kokemuksista, ja esittämällä mahdollisia keinoja ennaltaehkäistä häirinnän uhriksi joutumista sekä auttaa häirintää kohdanneita nuoria.

Häirinnän eri muodoista seksuaalinen häirintä sekä verkossa että kasvokkain kohdistuu yleisimmin naisiin. Verkkovälitteisen seksuaalisen häirinnän elementtejä ovat alastonkuvien ei-toivottu vastaanottaminen ja niiden pyytäminen, ja yleisimmin naiset saavat ei-toivottuja kuvia miesten sukupuolielimistä, ja naisilta pyydetään alastonkuvia miesten toimesta. (Mishna ym. 2023.) Tutkimuksissa on pyritty kartoittamaan mahdollisia riskitekijöitä, jotka altistavat naisia seksuaaliselle häirinnälle verkossa, ja niiden mukaan riskialtis seksuaalinen käyttäytyminen verkossa aiheuttaa suurimman riskin joutua häirinnän uhriksi. Muita riskejä olivat alhainen itsetunto, ikä, terveysongelmat, stressi naisen roolista, miesten vallan ja väkivallan oikeuttaminen, riskialttiilla internetsivuilla vierailu ja ongelmallinen internetin käyttö. Tutkimuksen perusteella verkkovälitteistä häirintää voidaan ehkäistä puuttumalla näihin riskitekijöihin. (Díaz-Aguado, Martínez-Arias & Falcón 2022.) Tässä tutkielmassa keskitytään myös tekijöihin, jotka saattavat myötävaikuttaa häirinnän uhriksi joutumiseen, mutta tekijöiksi valikoituvat lähinnä tilanteeseen liittyvät tekijät, kuten nuoren senhetkinen ikä ja käytetty sosiaalisen median alusta, eikä niinkään nuorten henkilökohtaiset ominaisuudet, kuten käyttäytyminen.

Tämän tutkimuksen kohteena ovat nuoret. Yksi tutkimuksen tekemisen haaste on nuorten määrittäminen omaksi erilliseksi ryhmäkseen, jota tutkitaan. Suomessa nuoret määritellään ikäperustaisesti esimerkiksi nuorisolaissa, jonka tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa (Nuorisolaki 2016/1285, 2 §). Nuoria on tutkittu Suomessa toisen maailmansodan jälkeen osana hyvinvointivaltion rakentamista, ja 1970-luvulta lähtien nuorisotutkimusta on edistetty tuomaan enenevässä määrin kuuluville nuorten omaa ääntä ja toimijuutta (Vehkalahti ym. 2010, 16). Tämä tutkimus sijoittuu nuorisotutkimuksen tutkimusperinteeseen tuottamalla tietoa nuorten omien raportointien pohjalta, ja soveltamalla tietoa siten, että nuoret voivat itse hyödyntää tietoa häirintään liittyvissä ongelmatilanteissa.

Tämä pro gradu -tutkielma tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää sosiaalityön käytännössä lapsi-, nuoriso- ja perhetyössä, ja tämän lisäksi nuorisopalveluiden, koulujen ja harrastetoiminnan kentällä. Tutkimuksen tulokset ovat hyödynnettävissä myös kansalaisten näkökulmasta, sillä esimerkiksi sosiaalista mediaa käyttävien nuorten ja heidän huoltajiensa tietouden lisääminen aiheesta voi toimia ennaltaehkäisevänä tekijänä. Tutkielman tavoite on lisätä tietoutta nuorten häirinnän kokemuksista sosiaalisessa mediassa sekä kartoittaa mahdollisia riskitekijöitä, jolloin häirintää ennaltaehkäiseviä toimia voidaan kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti sekä nuorten parissa toimivien ammattilaisten, että heidän huoltajiensa toimesta. Tutkielman tavoite on lisätä myös internetissä toimivien nuorten omaa tietoutta häirinnästä ja sosiaalisen median käytön riskeistä häirintään liittyen.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN JA KÄSITTEELLINEN TAUSTOITUS

Tämän tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ovat nuoret sekä verkkovälitteinen häirintä eri muotoineen. Nuoret käsitteenä on tärkeä avata erityisesti sosiaalityön näkökulmasta, koska nuoret omana sosiaalityön asiakasryhmänään ovat moninaisia, ja nuorisososiaalityön määritelmä vaihtelee sen mukaan, puhutaanko sosiaalityön tutkimuksesta vai käytännöstä. Häirinnän käsitettä on tutkittu paljon, ja häirinnän eri muotoja on määritelty melko tarkasti. Tutkijat nostavat kuitenkin toistuvasti tutkimuskirjallisuudessa esille erityisesti verkkovälitteisen häirinnän tutkimuksen puutteita ja jatkotutkimuksen tarvetta, koska digitaaliset alustat kehittyvät nopealla tahdilla, ja häirintä saa sen myötä jatkuvasti uusia muotoja. Aiheen teoreettinen ja käsitteellinen taustoitus aloitetaan nuorista edeten nuorisososiaalityöhön, verkkososiaalityöhön ja häirintään. Lopuksi käsitellään tutkimuksista nousseita keinoja ennaltaehkäistä häirintää ja tukea häirintää kohdanneita nuoria.

2.1 Nuoret erillisenä ryhmänä

Nuoret ihmiset ovat yksi asiakasryhmä, jonka määrittely vaikuttaa olevan sosiaalityön toimintakentällä haastavaa. Asiakkaat jaetaan usein lapsiin ja aikuisiin, jolloin nuoret ihmiset luetaan yleensä toiseen näistä iän perusteella. Yksi merkittävä, ja muun muassa sosiaalipalveluiden ikäperustaista toimintaa määrittävä tekijä on Suomen lainsäädäntö. Esimerkiksi lastensuojelulain (2007/417) 6 §:ssä lapseksi määritellään alle 18-vuotias ja nuoreksi 18–24-vuotias. Nuorisolain (2016, 1285) 3 §:n mukaan nuoreksi määrittyy sen sijaan alle 29-vuotias henkilö. Koska eriytettyä nuorisososiaalityötä ei ole valtakunnallisesti määritelty samalla tavalla kuin esimerkiksi lastensuojelutyötä, määrittyy asiakas 18 vuotta täyttäessään käytännössä lapsiasiakkaan sijasta suoraan aikuissosiaalityön asiakkaaksi. Hyvinvointialueilla voi kuitenkin olla erillinen nuorten sosiaalityöhön erikoistunut aikuissosiaalityön yksikkö, jossa sosiaalityö kohdennetaan nuorille aikuisille.

Nuorisososiaalityö on tutkimuksen perusteella olemassa omana määrittelynsä, mutta yksi haaste määrittelyssä on vaikeus määritellä nuoria erillisenä ihmisryhmänä. Nuoruuden ikärajamääritelmät vaihtelevat huomattavasti: kun Suomen laissa nuoruus määritellään ikävuosille 18–24 (Lastensuojelulaki 2007/417), tai ikävuosille 0–29 (Nuorisolaki 2016/1285), esimerkiksi The General Assembly of the United Nations määrittää nuoruuden ikäkaudelle 15–

24. Muita YK:n eri instanssien näkemyksiä ovat iät 10–35, 15–32 ja 15–35. (Anaut-Bravo & Raya-Diez 2020.) YK:n määritelmien rajoissa nuoreksi voidaan siis määritellä 10–35-vuotias ihminen. Sosiaalityön tutkimuksen näkökulmasta tällainen ikähaarukka voi vaikuttaa vielä sopivalta, mutta sosiaalityön käytännössä 10- ja 35-vuotiaan asiakkaan asettaminen saman palvelun asiakkaaksi ei vaikuta perustellulta. Toisaalta myöskään ihmisen siirtyminen lapsiasiakkaasta suoraan aikuisasiakkaaksi pelkästään iän perusteella ei vaikuta perustellulta, joten tarve erilliselle nuorisososiaalityölle on ikämääritelmien puitteissa todellinen.

Nuoruutta on yleensä pidetty pelkästään siirtymänä lapsuuden ja aikuisuuden välillä, ja sen dynaaminen ja muuttuva konsepti on tunnustettu (Anaut-Bravo & Raya-Diez 2020, 737). Tämän ajatuksen perusteella iän ja soveliaan ikähaarukan sijasta nuoruutta voidaankin määritellä kokemuspohjaisesti kehityskautena, joka sijoittuu lapsuuden ja nuoruuden väliin. Esimerkiksi Arnett (2015) esittelee tavan eritellä nuoruuden ja varhaisaikuisuuden erityispiirteitä viiden tekijän kautta, jotka ovat identiteetin etsiminen, vakiintumattomuus, itsekeskeisyys, siirtymävaihe ja mahdollisuudet. Nämä viisi tekijää liittyvät vahvasti nuoruuteen, mutta ne voivat esiintyä missä iässä tahansa. Tällaisella ominaisuuspohjaisella määrittelyllä nuoruus määrittyy joustavammin, ja sen voidaan katsoa pohjautuvan ihmisen kokemukseen. Sosiaalityön käytännön näkökulmasta kokemus- tai ominaisuuspohjainen määrittely on ongelmallinen, koska tällöin arvio asiakkaan sijoittumisesta jää asiakkaan kokemuksen tai työntekijän arvion varaan. Myös tutkimuksen näkökulmasta ominaisuuspohjainen määritelmä on haastava, koska tutkittavien henkilöiden kokemusta omista ominaisuuksistaan voi olla vaikea saada selville. Esimerkiksi tässä tutkielmassa nuorista on saatavilla vain tieto iästä, eikä siten tutkittavien kokemusta omasta nuoruudesta voida määritellä.

Nuoret esiintyvät tutkimuksissa lapsista ja aikuisista erottavana erillisenä ryhmänä, mutta koska nuoruuden määrittelyssä on suurta vaihtelua, on jako lastensuojelulain (2007/417) mukaisesti lapsiin ja aikuisiin sosiaalityön käytännön näkökulmasta perusteltua. Tämän tutkielman analyysissä tutkittavat ihmiset huomioidaan nuoriksi aineiston tuottajan määritelmän mukaan, mutta tulosten tarkastelussa huomioidaan aineistossa esiintyvien henkilöiden ikä myös lastensuojelulain näkökulmasta.

2.2 Ongelmakeskeinen näkemys nuorista

Sen lisäksi, että nuoria on hankala määritellä ihmisryhmänä, on heihin liitetty myös muita haasteita sosiaalityön kentällä. Yksi näistä on hyvin vahvasti ongelmakekeinen suhtautuminen nuoriin. Sosiaalityön käytännön ja tutkimuksen konteksteissa nuoriso nähdään vaihtelevasti joko ongelmana tai resurssina. Nuoria käsittelevään tutkimukseen liitetään yleensä teemoja huumeidenkäytöstä, väkivallasta ja sopeutumattomuudesta. Vuodesta 1977 lähtien sosiaalialan nuoria koskeva tutkimus on ollut rajoittunutta, ja ongelmia korostavaa. Esimerkiksi vuonna 2016 tehdyssä kirjallisuuskatsauksessa havaittiin, että vuosina 2004–2014 vain 0,2 % artikkeleista käsitteli nuorisoa voimavarana. Vaikka sosiaalityön ammattiala on pannotanut valtavasti nuorten hyvinvointiin, ja ollut mukana rakentamassa sosiaaliturvaa ja lastensuojelulakeja, elää kuitenkin sosiaalityön tutkimuksessa vahvasti edelleen ongelmakekeinen ymmärrys nuorista. Tutkijat ovat nostaneet esille tarpeen kriittisille lähestymistavoille, kuten nuorten vahvuuksia ja potentiaalia kartoittavalle sekä nuoria osallistavalle tutkimukselle. (Anaut-Bravo & Raya-Diez 2020; Teixeira & Kennedy 2022.)

Myös sosiaalityön käytännössä nuoret nähdään haastavana asiakasryhmänä. Sosiaalityön luoma pohja lasten ja nuorten parissa tehtävälle työlle on rakentanut suojaa heikossa asemassa oleville ihmisryhmille, mutta se on myös samalla luonut sosiaalipolitiikkaa ja moraalisia sekä laillisia viitekehyksiä, joissa nuoret nähdään riskinä, haavoittuvaisina ja suojelua tarvitsevinä. Tämä on luonut alalle ja sosiaalisiin instituutioihin sitkeän käsityksen nuorista vajavaisina. (Teixeira & Kennedy 2022.) Nuorten parissa tehtävän työn liittäminen sosiaalipedagogiikkaan, eli informaaliin kasvatukseen, inklusioon ja ihmisoikeuksien edistämiseen, on yksi ratkaisu nuorisotyön negatiivisten diskurssien poistamiseen ja sen myötä työn kehittämiseen. Sosiaalipedagogiikan aktiivinen ja tietoinen hyödyntäminen on parantanut työntekijöiden ja nuorten kokemuksia. Sosiaalipedagogiikan soveltamisen myötä voidaan luoda vastakkaisia diskursseja vallitseville negatiivisille, väkivaltaan ja nuorisoriikollisuuteen liittyville diskursseille. Tämän myötä nuorison hyvinvointia voitaisiin edistää voimaantumattamisen, voimavaralähtöisen ja positiivisen holistisen näkökulman kautta, sen sijaan, että he olisivat ongelma, joka tulisi ratkaista. (Corney ym. 2023.)

Nuorisotutkimuksen haasteet liittyvät hyvin vahvasti ongelmakekeiseen näkemykseen nuorista. Lapset ja nuoret tutkimuskohteena esiintyvät usein yhtä aikaa haavoittuvaisina ja suojelun tarpeessa olevina, sekä aktiivisina toimijoina, joiden vaikuttamismahdollisuuksia

pyritään edistämään. Lapsen ja nuoren oman äänen kuuluville saaminen tutkimuksissa on vaikeaa, sillä lasten ja nuorten osallistumisoikeus tutkimukseen on rajallinen. Osallistumisoikeutta pyritään kuitenkin edistämään, ja erityisesti tutkimuksen eettinen arviointi on tärkeää, jotta lasten ja nuorten toimijuus, mutta myös heihin kohdistuva erityinen suojeleminen toteutuu tutkimuksessa. (Vehkalahti ym. 2010, 14–16.)

Tämän tutkielman asetelmassa korostuu näkemys nuorista haavoittuvana ihmisryhmänä, koska nuoria käsitellään häirinnän uhreina. Analyysissa ja tulosten tarkastelussa otetaan kuitenkin huomioon myös nuorten vahvuudet ja potentiaali tarkastelemalla myös sitä, millä tavoin nuoret hakevat apua ja kuinka paljon apua he voivat saada esimerkiksi sosiaaliseen mediaan jalkautuvasta nuorisotyöstä. Tulosten tarkastelussa pyritään ottamaan huomioon tutkimuksissa esille nousseet ongelmakeskeinen suhtautuminen nuoriin, ja vaikka analyysissa pyritään löytämään tekijöitä, jotka voivat lisätä nuoren riskiä joutua häirinnän kohteeksi, ei tutkimuksen tavoitteena ole syyllistää nuoria heidän kokemastaan häirinnästä, vaan ennemmin kohdistaa huomio siihen, miten sosiaali- ja nuorisotyö, sekä muut nuorten parissa työskentelevät ammattilaiset voivat kohdentaa erityisiä suojelevia toimenpiteitä oikea-aikaisesti ja mahdollisimman tehokkaasti. Tutkielman tuloksia voidaan hyödyntää myös sosiaalipedagogisesti, sillä tietoa häirinnästä voidaan jakaa nuorille, jolloin he voivat myös itse olla aktiivisesti mukana ennaltaehkäisemässä häirintää, ja luomassa uusia tapoja löytää apua tilanteissa, jossa he ovat kohdanneet häirintää.

2.3 Nuorisososiaalityö ja verkkososiaalityö

Nuoriin liittyvässä tutkimuksessa puhutaan vaihtelevasti nuorisotyöstä ja sosiaalityöstä, ja monissa tutkimuksissa käytetään työstä nimikettä nuorisososiaalityö (*youth social work*). Tämän työn tavoite on tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää sekä nuorisotyössä että sosiaalityössä, mutta myös kartoittaa tutkimuksesta nuoriin suuntautuvan sosiaalityön rajapintoja, ja pyrkiä tarkentamaan nuorisososiaalityön määritelmää.

Koska nuoruuden määritelmä on haastava, on myös nuorisososiaalityön määrittely haastavaa. Ammatillinen nuorisotyö määritellään vaihtelevissa ympäristöissä tapahtuvaksi nuoren henkilökohtaisen, sosiaalisen ja oppimisen kehityksen tukemiseksi. Se on informaalia kasvatus- ja opetustyötä, jota toteutetaan nuorten omassa ympäristössä, ja jonka tavoitteena on

edistää nuorten kehitystä ja sosiaalista inklusiota, jotta nuoret pystyisivät paremmin ymmärtämään itseään, muita ja maailmaa. (Walsh 2023; Shaw, Bernadine & Dolan 2022; Robideau & Santl 2020.) Nuorisotyö ei ole sosiaalityötä, eivätkä sitä lähtökohtaisesti toteuta sosiaalityöntekijät. Suomessa nuoriso-ohjaajan tai nuorisotyöntekijän yleisiä koulutuksia ovat kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto, sekä yhteisöpedagogin koulutus, jonka voi suorittaa ammattikorkeakoulussa. Nuorisokasvatukseen painottunut yhteisöpedagogin tutkinto antaa valmiudet työskennellä asiantuntijatehtävissä esim. nuorisotyössä, nuorisopolitiikassa, vapaa-ajantoiminnassa sekä järjestötyössä. (Opintopolku 2024.)

Nuorisosiaalityö yhdistetään usein sosiaalipedagogiikkaan, eli informaaliin kasvatukseen, inklusioon ja ihmisoikeuksien edistämiseen. Sosiaalipedagogiikka viittaa enemmän tapaan tehdä, kuin tekemisen sisältöön. Se on ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin keskittyvä persoonakeskeinen käytäntö, jossa yksilö nähdään kekseliäänä, aktiivisena agenttina, joka on oman elämänsä asiantuntija, ja jonka sisäiset voimavarat voidaan valjastaa haastavia tilanteita varten. Nuorisotyön ja nuorisosiaalityön tuottama inklusio nähdään nuorten muuta inklusiota edistävänä välineenä esimerkiksi koulutuksessa, politiikassa ja tulevaisuuden työelämässä. Nuorisosiaalityön asiantuntijat työskentelevät nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tekemällä metodologista, tavoiteorientoitunutta, systemaattista, eettistä ja sosiaalisesti vastuullista työtä. He hyödyntävät saatavilla olevaa tutkimustietoa, koulutustaan, kokemustaan ja intuitiotaan. Nuorisosiaalityöllä on valtava merkitys, sillä se väistämättä muokkaa yhteiskuntaa, ja tämän vuoksi nuorisosiaalityöntekijöiden tulee reflektoida merkitystä, joka heillä on nuorten ihmisten elämän muotoutumiseen. (Corney ym. 2023; Rumping, Manders & Metz 2021; Van de Walle, Coussée & Bouverne-De Bie 2011.)

Vaikka nuorisosiaalityön pääasiallinen tehtävä on nuorten valtaistaminen ja liittäminen yhteiskuntaan, sisältää se myös nuoria kontrolloivia elementtejä, esimerkiksi kasvatuksen näkökulmasta. Nuoret ovat heterogeeninen ryhmä niin ikänsä, koulutuksensa, etnisyytensä ja muiden tekijöiden osalta, joten ei voida olettaa, että samanlainen nuorisotyö sopii kaikille nuorille. Nuorisotyön katsotaan esimerkiksi usein parantavan nuorten itsetuntoa, kehittävän heidän akateemisia valmiuksiaan ja vähentävän häiriökäyttäytymistä, mutta tämä pätee tutkijoiden mukaan kuitenkin vain nuoriin, joilla on jo valmiiksi näitä valmiuksia, esimerkiksi sosiaalista tukiverkostoa. Syrjäytymisvaarassa oleville nuorille esimerkiksi matalan kynnyksen nuorisopalvelut eivät tuota samaa tulosta, ja ne voivat olla jopa haitallisia. (Van de Walle, Coussée & Bouverne-De Bie 2011.)

Sosiaalityöntekijät ovat keskeisiä esimerkiksi etniseen vähemmistöön kuuluvien nuorten syrjintää ehkäisevässä työssä. Tutkijat ovat kuitenkin nostaneet esille uusliberalistisen ajattelun mukana tulleen autoritäärisen ajattelun sosiaalityössä, joka on osaltaan vaikuttanut sosiaaliseen oikeuteen tähtäävän teorian ja käytännön kehittämisen hiipumiseen sosiaalityössä. (Vager-Atias & Krumer-Nevo 2022.) Sosiaalityön eettisten ohjeistusten mukaan sosiaalityön tulisi aina vahvistaa asiakkaiden toimijuutta ja omaehtoisuutta, jota nuorten parissa tehtävä työ ei usein tee. Tämän vuoksi hoivaksi ja kannatteluksi suunniteltu työ on osittain muuttunut tuomitsemiseksi ja kontrolliksi. (Teixeira & Kennedy 2022.) Nuorisososiaalityön kehittäminen kohti monipuolisempaa, yksilöllisempää ja uusliberalistisesta ideologiasta poikkeavaa työtä vaikuttaisi olevan hyvin tärkeää, jotta nuorisososiaalityössä voidaan huomioida nuorten vaihtelevia palvelun tarpeita.

Koska yhteiskunnassa korostuva uusliberalistinen ideologia luo painetta muuttaa nuorisososiaalityötä tehokkuutta korostavaan ja kontrolloivampaan suuntaan, ja koska työssä korostuu asiakasryhmän heterogeenisyys, on moniammatillisen ja verkostomaisen yhteistyön kehittäminen tärkeää nuorisososiaalityössä. Myös työntekijöiden osaamisen ja innovatiivisten ja osallistavien palveluiden kehittäminen nähdään tärkeänä. Viime vuosina esimerkiksi Euroopassa on noussut esille kasvava erikoistumisen vaade nuorisotyössä, minkä vuoksi nuorisotyö on siirtynyt entistä paikallisemmalle tasolle. Tämän muutoksen tarkoituksena on helpottaa ammattilaisten työtä, jotta he voivat työskennellä lähempänä asiakkaita ja havaita mahdollisia sosiaalisia ongelmia aikaisemmassa vaiheessa. Tämä siirtymä on muuttanut nuorten parissa työskentelevien asiantuntijoiden osaamisen tarvetta, sillä työ on muuttunut instituutiokeskeisestä lähestymistavasta kohti proaktiivista yhteistyöskentelyä, jossa tarjotaan integroitua, nuorten ja perheiden tarpeisiin vastaavaa tukea ja hoivaa. Tämän myötä myös yhteistyö nuorten sosiaalisten verkostoiden ja vapaaehtoisten kanssa on lisääntynyt. Nuorisososiaalityössä erilaisten sidosryhmien, kuten vanhempien, vapaaehtoisten ja muiden alojen asiantuntijoiden, kanssa tehtävän yhteistyön painoarvo on jatkuvasti lisääntymässä. Tutkimusten mukaan nuorten parissa tehtävä moniammatillinen työ parantaa työn laatua tarjoamalla nuorille ja perheille parempaa tukea muun muassa tarjoamalla ennaltaehkäiseviä palveluita oikea-aikaisesti. (Rumping, Manders & Metz 2021.)

Nuorten parissa tehtävä moniammatillinen työ jalkautuu terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden osalta nuorten kotiin, koulujärjestelmän osalta koulumaailmaan ja nuorisotyön osalta

nuorten vapaa-aikaan. Eri osa-alueilla työskentelevillä asiantuntijoilla vaikuttaisi olevan haasteita tehdä yhteistyötä toistensa kanssa erityisesti arkaluontoisen tiedon jakamisen osalta, ja lisäksi nuorten muiden sidosryhmien kanssa. (Rumping, Manders & Metz 2021.) Moniammatillisuuden lisäksi haasteena on kehittää toimintamalleja, jossa nuoren oma sosiaalinen verkosto toimii yhteistyössä ammatillisten toimijoiden kanssa. Toimintamalleja on kuitenkin olemassa, esimerkiksi Youth Initiated Mentoring (YIM) on lapsi- ja perhepalveluiden uusi lähestymistapa, jossa nuori itse valitsee mentorin omasta sosiaalisesta verkostostaan. Tämä mentori on hänen luotettava neuvonantajansa, joka toimii nuoren oikeuksien puolustajana. Samalla mentori toimii yhteistyökumppanina nuoren perheen ja hänen kanssaan työskentelevien sosiaalialan ammattilaisten kanssa. (Van Dam, Hejmans & Stams, 2021.) Nuorisososiaalityön kehittämisessä moniammatillisten toimintamallien luominen sosiaalipedagogisiksi kokonaisuuksiksi on tärkeä kohde.

Nuorisososiaalityön ja nuorisotyön käsitteet esiintyvät usein tutkimuksissa rinnakkain, ja tutkimusta kartoittaessa on haastavaa erottaa, milloin kyse on sosiaalityöstä ja milloin vapaaajan nuorisotyöstä. On kuitenkin selvää, että vaikka nuorisososiaalityö sijoittuu pääasiassa aikuissosiaalityön osa-alueeksi, on se silti oma erityinen asiantuntijuutensa, jolla on suuri merkitys ihmisen elämänkaareissa, ja jolla voidaan tehdä merkittäviä tekoja sekä yhteiskunnan toimivuuden että nuorten ihmisten hyvinvoinnin eteen. Nuorten parissa työskentelevät ammattilaiset ovat ratkaisevassa asemassa esimerkiksi nuoriin kohdistuvan häirinnän ehkäisemisessä, ja erittäin tärkeää vaikuttaisi olevan nuoriin kohdistuvan kontrollin muuttaminen sosiaalipedagogisesti perustelluksi voimavarakeskeiseksi työksi esimerkiksi vahvistamalla moniammatillista työtä ja nuorten oman sosiaalisen verkoston toimintaa.

Yksi tärkeä elementti nuorisososiaalityössä on digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen. Covid-19-pandemian myötä digitaalipalveluita on ryhdytty kokeilemaan Suomessa entistä laajemmin sekä yksityisellä että julkisella sektorilla (Granholm 2020, 169). Digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen on löydetty myös sosiaalialalla. Sosiaalityöntekijät käyttävät internetiä erityisesti tutkimustulosten ja datan keräämiseen sekä terapeuttisen yksilötyön toteuttamiseen (Giffords 2008). Sosiaalityötä voidaan tehdä verkkovälitteisenä myös ryhmämuotoisesti. Tämä on kuitenkin haastavaa, sillä etenkin ilman videoyhteyttä sanaton kommunikointi puuttuu vuorovaikutuksesta, jolloin ryhmädynamiikka jää rajalliseksi ja ryhmän jäsenet kommunikoivat keskenään vähemmän tai ei lainkaan. Tämä koskee erityisesti ryhmiä, jotka eivät ole muodostuneet kasvokkain ennen verkkovälitteistä kokoontumista. (Hung ym.

2021.) Verkkovälitteiselle sosiaalityölle on kysyntää, ja etäyhteyksien yleistyessä sosiaalityön yhdeksi tärkeäksi kehittämiskohteeksi voi nousta verkkovälitteisten toimintamallien valtakunnallinen yhtenäistäminen.

Erityisesti nuorisososiaalityössä kiinnostus ja kysyntä erilaisten ICT-ratkaisujen hyödyntämiseen kommunikoinnissa on kasvanut. ICT-lyhenne tulee sanoista Information and Communication Technology, eli sillä viitataan tieto- ja viestintäteknologiaan. ICT mahdollistaa erilaisia ratkaisuja osana kommunikointia ja yhteydenpitoa, mutta ICT:n hyödyntämisen vaikutuksesta ei ole kuitenkaan tehty riittävästi tutkimusta. Vaikka tutkimukset antavat paljon viitteitä ICT-välitteisten toimintamallien hyödyllisyydestä, vuonna 2018 tehdyssä kirjallisuuskatsauksessa löydettiin vain kolme tutkimusta, joissa tulokset osoittivat ICT-välitteisten interventioiden olevan tehokkaampia kuin ilman sitä tehdyt interventiot. (Chan 2018.) Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivätkö ICT-välitteiset interventiot olisi tehokkaita, ja lisätutkimusta aiheesta tarvitaan.

Digitaalisen nuorisotyön merkitys kasvaa, ja hyväksi havaittuja digitaalisia työmuotoja on jo esitelty ja tutkittu. Esimerkiksi Székely ja Nagy (2011) esittelevät kaksi tapaa tehdä virtuaalista nuorisotyötä: passiivinen ja interaktiivinen. Passiivisessa tavassa digitaalista ympäristöä käytetään tiedonvälitykseen, kun taas interaktiivisessa tavassa tieto kulkee kahteen suuntaan, jolloin tiedon käyttäjästä tulee myös tiedon aktiivinen rakentaja. Interaktiivinen malli on samassa linjassa nuoria ja heidän verkostojaan aktivoivien nuorisotyön mallien kanssa, eli tärkeäksi tutkimuksessa nousee nuorten asiakkaiden oma aktiivisuus palvelujen rakentamisessa niin kasvokkain kuin digitaalisesti. Esimerkiksi tässä tutkielmassa voidaan nähdä interaktiivisia toimintatapoja, koska aineisto on tuotettu nuorten omista kertomuksista, ja analyysin tuloksia hyödynnetään lisäämään nuorten omaa tietoisuutta häirinnästä ja sen ennaltaehkäisystä. Tieto kulkee siis tutkielmassa kahteen suuntaan, mutta ei niin suoraan viivaisesti, kuin esimerkiksi sosiaalityön käytännöissä.

Nuorisotyön ja lastensuojelun palveluja kehitettäessä on huomioitu, että nuoret tarvitsevat ja myös aktiivisesti hakevat apua ICT-välitteisesti. Sosiaalityöntekijöiden tulisi tunnistaa teknologisten ratkaisujen vaikutus, käyttötavat ja hyödyt. Esimerkiksi verkkovälitteinen vertaiskeskustelu voi parantaa ihmisen henkistä hyvinvointia, ja sosiaalityöntekijöiden tulisi reagoida tähän muutokseen tarjoamalla mahdollisuutta ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään sosiaalisen median kautta. ICT-välitteiset ratkaisut tarjoavat myös mahdollisuuden toteuttaa

ryhmämuotoista sosiaalityötä maantieteellisistä rajoituksista välittämättä, mikä edistää sekä työntekijöiden että osallistujien joustavuutta ja mukavuutta. Sosiaalityöntekijät voivat myös rikastaa ryhmätoiminnan sisältöä digitaalisilla työkaluilla. (Granholm 2020; Best, Manktelow & Taylor 2016; Hung ym. 2021.) *Sua varten somessa*-hanke on osaltaan ollut toteuttamassa tätä tavoitetta, sillä hankkeen toiminnan myötä lapsilla ja nuorilla on ollut mahdollisuus ottaa matalalla kynnyksellä luotettavaan aikuisiin, ja saada hankkeen sosiaalisen median tilien tuottaman sisällön kautta tietoa häirinnästä ja omista rajoista.

Verkossa tapahtuvan sosialisoinnin ymmärrys on lisääntynyt akateemisessa tutkimuksessa, ja useat tutkijat tunnustavat sen olevan yksi todellisen arjen toiminta-areenoista, eräänlainen arkielämän jatke, joka on enenevässä määrin tärkeä osa elämää ja hyvinvointia. Aktiivisimmin verkossa sosialisoidut lapset ja nuoret, ja esimerkiksi sosiaalinen media on nuorille hyvin luontainen tapa kommunikoida. Tämä tulisi huomioida esimerkiksi mahdollisuutena ottaa yhteyttä sosiaalipalveluihin sosiaalisen median kautta tai muutoin verkkovälitteisesti. Digitaalinen teknologia tarjoaa nuorille ja heidän kanssaan työskenteleville ammattilaisille mahdollisuuden lähestyä toisiaan esimerkiksi tiedonjakamisen, hyvinvoinnin edistämisen tai vertaistuen merkeissä. Kaikista ICT-alustoista sosiaalinen media on nuorten suurin toimintatila, ja samalla se on myös sosiaalityöntekijöiden eniten käyttämä alusta. (Kivijärvi, Aaltonen & Välimäki 2019; Granholm 2020; Chan 2018.) ICT-välitteisten ratkaisujen hyödyntäminen on siis otettu käyttöön myös sosiaalityössä, mutta yhtenäistä tutkimukseen pohjautuvaa valtakunnallista digitaalisen sosiaalityön toimintamallia ei ole vielä rakennettu.

Yksi tärkeä nuorisososiaalityön ja nuorisotyön elementti on työntekijöiden jalkautuminen nuorten pariin. Tänä päivänä nuoret ihmiset ovat internetissä, joten ihmiset, jotka työskentelevät nuorten parissa voivat teoriassa helposti päästä mukaan yhteisöön, jossa nuoret ovat. Edellytyksenä mukaan pääsyssä on vain riittävät työkalut ja riittävä tieto. Nuorisotyö voi olla tehokasta, jos se pohjautuu online-kommunikaatioon, koska kaikista luonnollisimmat nuorten yhteisöt ovat tällä hetkellä internetissä. (Székely & Nagy 2011.) Online-kommunikaatio edellyttää kuitenkin ammattilaisilta ajantasaista ICT-osaamista. Tutkimusten mukaan nuorisotyöhön erikoistuneiden organisaatioiden tulisikin panostaa henkilöstön verkossa tapahtuvan työn osaamisen kehittämiseen, sillä sosiaalityöhön käytettävä digitaalinen väline on vain yhtä hyvä kuin käyttäjänsä. Toki myös tietoteknisten välineiden kehittäminen, ylläpito, ja jo luotujen alustojen parantelu on tärkeää. Jotta ne palvelisivat sekä työntekijöitä että asiakkaita, alustojen ja käyttöjärjestelmien sekä verkkovälitteisten palvelujen suunnittelussa

tulisi olla mukana sekä sosiaalityöntekijöitä, että nuoria asiakkaita. (Kivijärvi, Aaltonen & Välimäki 2019; Alila & Koskenkangas 2011, 77; Granholm 2020; Mackrill & Ebsen 2018.)

Digitaalinen teknologia on sulautunut kunnallisiin nuorten palveluihin pohjoismaissa, mutta edelleen on olemassa vain vähän tutkimusta siitä, kuinka digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen vaikuttaa nuorisososiaalityöhön (Mackrill & Ebsen 2018). Suomessa on tehty tutkimusta verkkovälitteisen sosiaalityön mahdollisuuksista, ja havaittu tarve sekä lisätutkimukselle, että osaamisen kehittämiseksi niin digitaalisten välineiden käytössä kuin nuorisotyön erityispiirteiden ja toimintamallien hallinnassa. Ennen kaikkea tutkimuksissa nostetaan esille sosiaalityön jalkautumisen tarve internetin alustoille. Esimerkiksi verkossa tapahtuvan sosiaalityön mahdollisuuksia ja haasteita käsittelevässä pro gradu -työssä Alila ja Koskenkangas (2011, 56–65) nostavat esille tarpeen sosiaalityöntekijöiden ammattitaidolle verkkopalveluissa. Nuorisososiaalityön toimintamuotona verkkovälitteisellä sosiaalityöllä nähtiin olevan paljon potentiaalia, koska nuoret käyttävät aktiivisesti verkkovälitteisiä alustoja, ja luottamuksen rakentamisen edistämiseksi nuorisososiaalityön tulisi toimia nuorten parissa heidän omissa ympyröissään.

Nuoret ovat taitavia digitaalisten ratkaisujen, kuten sosiaalisen median, käyttäjiä, mutta heidän digitaidoissaan on kuitenkin myös kehittämisen tarvetta, esimerkiksi oman talouden hoitaminen ei suju kaikilla nuorilla omatoimisesti digitaalisia palveluja hyödyntäen. Suomessa nuorilla vaikuttaisi kuitenkin olevan pääosin asianmukainen laitteisto ja riittävät digitaidot, ja digipalveluiden käyttöä pidetään helppona. Tutkimusten mukaan digitaaliset palvelut voivat madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä ammattilaisiin, erityisesti arkaluontoisissa asioissa. Digitaalisten ratkaisujen käyttämisestä voi olla hyötyä myös kasvokkain tapahtuvassa sosiaalityössä: monet nuoret asiakkaat kokevat kasvokkain tapahtuvan keskustelun sosiaalityöntekijän kanssa vaikeaksi, kun taas esimerkiksi applikaation katsominen yhdessä sosiaalityöntekijän kanssa voi tuoda nuorta lähemmäksi työntekijää, koska tämä on nuorille ominainen tapa olla yhdessä toisen ihmisen kanssa. (Granholm 2020; Chan 2018; Mackrill & Ebsen 2018.)

Digitaalisten haasteiden osalta nuorten parissa työskentelevät ovat etujoukossa, sillä nuoret ovat todennäköisimpiä internetin käyttäjiä kaikista sosiaalityön asiakkaista, ja nuoret ovat myös ensisijaisia internetin negatiivisiin puoliin, kuten cyberkiusaamiseen, internetissä tapahtuvaan seksuaaliseen häirintään sekä peliriippuvuuteen, liittyvä asiakasryhmä. Verkossa

tapahtuva kiusaaminen onkin suuri haaste erityisesti lasten ja nuorten sosiaalityölle. (Giffords 2008.) Viimeaikaisessa sosiaalityön tutkimuksessa nostetaan toistuvasti esille tarve siirtyä hyödyntämään digitaalisia palveluita, erityisesti nuorten asiakkaiden kohdalla. Samalla nostetaan esille myös tarve lisätä tutkimusta siitä, millaisia malleja digitaalisesta sosiaalityöstä on käytössä, sekä millaisia tuloksia digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen on tuonut nuorisososiaalityöhön. Tämä tutkielma tarkastelee nuorten kokeman häirinnän lisäksi nuoriso- ja sosiaalityön mahdollisuuksista toimia sosiaalisessa mediassa, ja tuottaa edellä mainittuja digitaalisia palveluita. Tuloksista saadaan tietoa sosiaaliseen mediaan jalkautuvan hankkeen vaikutuksesta nuorten kokemaan häirintään esimerkiksi tuottamalla hankkeen työntekijöiden näkemystä siitä, kuinka paljon apua nuoret ovat saaneet keskustelusta hankkeen työntekijän kanssa.

2.4 Verkkovälitteinen kiusaaminen, grooming ja häirintä

Tämän tutkimuksen yksi keskeisin käsite on häirintä, jota voi tapahtua monessa eri muodossa. Häirintä viittaa ei-toivottuun käytökseen, joka on luonteeltaan seksuaalista, hyväksikäyttävää, seksististä tai aggressiivista (Tandoc, Sagun & Alvarez 2023, 1199). Yksi yleinen häirinnän muoto on seksuaalinen häirintä, joka on seksualisoitua pelottelua, kiusaamista tai pakottamista, tai palkkion lupaamista seksuaalista tekoa vastaan. Seksuaalinen häirintä on yksi seksuaalisen hyväksikäytön muoto. Terminä seksuaalinen häirintä on otettu käyttöön 1970-luvulla feminististen aktivistien toimesta, ja vuonna 1975 perustettu yhteisö *Working Women United* nosti termin laajempaan tietoisuuteen. Toinen yleinen häirinnän muoto on sukupuoliuttunut väkivalta, joka tarkoittaa fyysisen väkivallan kohdentamista toiseen sukupuolen perusteella. Sukupuoliuttunut väkivalta voi toteutua esimerkiksi raiskauksena, pahoinpitelynä tai näiden uhkana. (Wang 2010; Heing 2018, 6–7; Bondestam & Lundqvist 2020; 398; Crouch 2001; 31.)

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa häirintää, mutta tutkimuksen tekemisen kannalta on tarkoituksenmukaista tarkastella verkkovälitteisen häirinnän, eli online-häirinnän, ilmiötä laajemmin ja eritellä häirinnän eri muotoja tarkemmin. Verkkovälitteinen häirintä on kasvanut viime vuosina merkittäväksi sosiaaliseksi ongelmaksi. Erään tutkimuksen mukaan 41 % amerikkalaisista aikuisista on kokenut verkkovälitteistä häirintää,

ja 66 % aikuisista on todistanut verkossa tapahtuvaa häirintää ainakin kerran. Samassa tutkimuksessa on todettu sosiaalisen median olevan kaikista yleisin alusta, jolla verkkovälitteistä häirintää tapahtuu. Sosiaalisen median alustat on käännetty foorumeiksi, joilla tapahtuu kiusaamista, hyväksikäyttöä, tappouhkauksia, sekä uhkauksia väkivallasta ja arkaluontoisesta materiaalin paljastamisesta. (Jhaver ym. 2018, 2.)

Yksi kattokäsite verkkovälitteisen häirinnän eri muodoille on cyberkiusaaminen (cyber bullying). Cyberkiusaamista on internetin, matkapuhelimien tai muiden laitteiden hyödyntämisestä loukkaavien ja nöyryyttävien tekstien ja kuvien välittämisessä. Cyberkiusaaminen on yksilön tai yhteisön aggressiivista ja haitallista käytöstä, joka toteutuu digitaalisen teknologian välityksellä, esimerkiksi internetissä tai matkapuhelimilla. Cyberkiusaaminen sisältää kasvokkain tapahtuvan kiusaamisen elementit, jotka ovat aikomus, toisto ja valtasuhteiden epätasapaino, mutta cyberkiusaamisessa on näiden lisäksi läsnä anonyymisyys ja julkisuus. Cyberkiusaamisen muotoja ovat muun muassa häirintä, väärillä henkilötiedoilla esiintyminen ja naamioituminen, häpäisy, kuvanmuokkaus, poissulkeminen ja uhkailu. Muita cyberkiusaamisen muotoja ovat ”outing”, joka tarkoittaa toisen ihmisen seksuaalisen suuntautumisen tahallista paljastusta sekä ”flaming”, joka tarkoittaa tahallaan provosoivaa kommentointia. Vaikka cyberkiusaaminen on tunnettu ilmiö, ei vielä ole riittävästi tietoa sen ehkäisemisen mahdollisuuksista. Cyberkiusaamisen tutkimisen myötä sosiaalityö voi kehittää ja jalkauttaa cyberkiusaamista ehkäiseviä toimia, ja lisätä ihmisten tietoutta cyberkiusaamisen vaikutuksista. (Giffords 2008; Thomas, Connor & Scott 2014; Menin ym. 2021; Dooley, Pyżalski & Cross 2009; Bork-Hüffer, Mahlkecht & Kaufmann 2021; Lee, Abell & Holmes 2017.) Cyberkiusaamista voidaan käyttää kattokäsitteenä kaikelle verkossa tapahtuvalle häirinnälle, mutta kaiken häirintään liittyvä käsitteistön sijoittaminen cyberkiusaamisen käsitteen alle on ongelmallista. Esimerkiksi seksuaalinen häirintä on haastavaa sijoittaa cyberkiusaamisen käsitteeseen liittyväksi, vaikka se toteutuisikin verkkovälitteisesti, koska seksuaalisen häirinnän motiivi voi sisältää myös muita elementtejä, kuin toisen loukkaamista, nöyryyttämistä tai muuta aggressiivista käytöstä.

Toinen cyberkiusaamisen käsitteen kanssa ristiriitainen käsite on seksuaaliseen häirintään ja pedofiliaan vahvasti liittyvä grooming, joka on häirinnän muodoista hienovaraisin. Grooming on hienovaraista kommunikaatiota, jonka tavoitteena on saada uhri käyttämään seksuaalista terminologiaa, pyrkiä poistamaan seksuaalisuuden sensitiivisyyttä ja lisätä seksuaalisia tekoja lasten leikkeihin. Lapsiin kohdistuva grooming on suunnitelmallista toimintaa,

jolla pyritään saavuttamaan alaikäisen luottamus ja valmistelemaan häntä tulevaan seksuaaliseen tekoon. Cybergrooming puolestaan on näiden tekojen toteuttamista verkkovälitteisesti. (Mladenović ym. 2020; Wolf, Pruitt & Leet 2021.) Groomingin katsotaan olevan lasten seksuaalisen hyväksikäytön ydintä, ja sitä on raportoitu tapahtuvan muun muassa uskonnollisissa yhteisöissä, urheilussa, nuorisotoiminnassa ja koulutuksellisissa yhteyksissä (Winters & Jeglic 2022, 919). Grooming on häirinnän muodoista haastavin havaita niin uhrin kuin ulkopuolisen toimesta, koska siinä tavoitteena on uhrin sitouttaminen hyväksikäyttäjään, jolloin hyväksikäyttäjä todennäköisesti esiintyy kiinnostuneena, ystävällisenä, avuliana ja luotettavana henkilönä. Tämän vuoksi erityisesti grooming-ilmioistä tulisi jakaa tietoa nuorille, heidän huoltajilleen sekä nuorten parissa työskenteleville nuoriso- ja sosiaalityön sekä terveydenhuollon ja opetusalan ammattilaisille. Tässä tutkielmassa groomingista tuotettava tieto on lähinnä ymmärrys siitä, kuinka paljon groomingia on nuorten ja hankkeen työntekijöiden toimesta havaittu tapahtuvan sosiaalisessa mediassa.

Verkkovälitteinen seksuaalinen häirintä sisältää paljon eri käytösmalleja. Franceschin ja kollegoiden (2023) tutkimuksessa löydettiin useita verkkovälitteiseen seksuaaliseen häirintään liittyviä avainelementtejä: verkkovälitteinen seksuaalinen häirintä sisältää hyväksikäytön ja pahoinpitelyn elementtejä, koska se tehdään vastoin uhrin toivetta. Se voi ilmentyä kolmessa eri muodossa, verbaalisessa, visuaalisessa ja verkkovälitteisen seksin muodossa, ja jo yksi tapahtuma määrittää vastaanottajan uhriksi. Yhtenäisen määritelmän muodostaminen verkkovälitteiselle seksuaaliselle häirinnälle on tärkeää, jotta ilmiötä voidaan tutkia. Verkossa toimivat alustat kehittyvät nopeasti, ja oman elämän sisällön jakamiseen löytyy jatkuvasti uusia keinoja, joten myös verkkovälitteiselle seksuaaliselle häirinnälle löytyy jatkuvasti uusia keinoja. Tämän vuoksi on hankala määrittää verkkovälitteisen seksuaalisen häirinnän eri muotoja kokoavasti.

Toinen yleisesti hyväksytty seksuaalisen häirinnän kategorisointi jakaa häirinnän sukupuoliseen häirintään, ei-toivottuun seksuaaliseen huomioon ja seksuaaliseen pakottamiseen. Kuten kasvokkain tapahtuvassa, myös internetissä tapahtuvassa häirinnässä eniten häirintää kokevat naiset. Seksuaalinen häirintä on todella yleistä internetissä, se on sekä sanallista että visuaalista. Kaikkia häirinnän kolmea muotoa tapahtuu internetissä, mutta suurin osa häirinnän ilmaisuista toteutuu sukupuolisenä häirintänä tai ei-toivottuna seksuaalisena huomiona, seksuaalisen pakottamisen ollen siten harvinaisempaa. Häirintää tapahtuu internetissä siis samassa suhteessa kuin kasvokkain, sillä seksuaalinen pakottaminen on harvinaisinta myös

kasvokkain tapahtuvassa häirinnässä. Internetin anonymiteetti tarjoaa kuitenkin mahdollisuuden entistä törkeämpään häirintään, vaikkakin se myös tarjoaa uhreille mahdollisuuden välttää häirintää esimerkiksi poistumalla tilasta. (Barak 2004.)

Mishnan ym. (2020) tutkimuksessa todetaan, että vaikka cyberkiusaamisen ja häirinnän tutkimusta on tehty viime vuosina paljon, on tutkimuksessa puutteita erityisesti tyttöjen kokeeman sukupuolittuneen ja seksuaalisen kiusaamisen kokemuksista. Sukupuolittunut kiusaaminen määritellään käytökseksi, joka ylläpitää vallitsevaa heteronormatiivisuutta ja siihen liittyvää ”perinteistä” maskuliinisuutta ja feminiinisyttä. Seksuaalinen kiusaaminen taas on ei-toivottua seksuaalista huomiota, joka tekee vastaanottajan olon kiusaantuneeksi ja nöyryytyksi. Seksuaalisen kiusaamisen muodot vaihtelevat ei-toivotuista seksuaalisista kommenteista nimittelyyn, kiusoitteluun ja raiskaukseen. Häirintään liittyy siis vahvasti sukupuolirooleihin ja -kategorioihin sekä yhteiskuntaan liittyviä tekijöitä. Mishnan ym. (2020) tutkimuksessa havaittiin, että sukupuolittuneeseen ja seksualisoituun cyberkiusaamiseen, eli seksuaaliseen häirintään liittyvissä tutkimushaastatteluissa poikien roolit ja käyttäytymismallit jätettiin usein näkymättömiksi, kun taas tyttöjä asetettiin valokeilaan, syytettiin ja kritisoitiin. Tyttöjen kokemuksia usein vähäteltiin ja normalisoitiin vertaisten toimesta, ja kokemuksia liitettiin näkymättömiin sukupuolnormeihin ja stereotyyppeihin. Tässä kontekstissa ongelmallisiksi muodostuvat tutkimukset, joissa pyritään kartoittamaan ihmisten oman toiminnan vaikutusta heidän kokemaansa häirintään. Esimerkiksi Díaz-Aguadon, Martínez-Ariaksen ja Falcónin (2022) esittelemät tutkimustulokset siitä, miten muun muassa riskialtis seksuaalinen käyttäytyminen voi edesauttaa sitä, että nainen joutuu häirinnän uhriksi, ovat tärkeitä, mutta niissä voidaan tulkita olevan myös tyttöjä ja naisia vähättelevä elementti, jos naisen käyttäytymisen ja häirinnän uhriksi joutumisen välille tehdään suoraviivainen yhteys.

Mishnan ym. (2020) tutkimuksen mukaan sukupuolittunut ja seksualisoitunut kiusaaminen liitettiin tyttöjen sosiaalistumisprosessiin, jossa tytöille rakentui mielikuva siitä, että sukupuoleen liittyvä aggressio, väkivalta ja epätasa-arvo ovat odotettavissa. Tämä tutkimustulos tuottaa tyttöjen kokemasta häirinnästä kuvaa, joka on hyvin samankaltainen nuoriin liittyvän tutkimuksen tuottaman ongelmakeskeisen näkemyksen kanssa: häirintään liittyvässä tutkimuksessa tytöt nähdään passiivisena ongelmana ja haasteena sen sijaan, että heidät nähtäisiin aktiivisina toimijoina ja voimavarana.

Sukupuolinormit ja yhteiskunnalliset sukupuoliset stereotyypit ovat vahvasti läsnä häirinnän tutkimuksessa. Sukupuoli on monen häirintää tarkastelevan tutkimuksen keskiössä, ja monet tutkimukset nostavat esille sen, että seksuaalinen häirintä lähes poikkeuksetta kohdistuu tyttöihin tai naisiin. Monet tytöt vastaanottavat ei-toivottuja ”seksiviestejä” (*sexting*), kuten kuvia miesten sukupuolielimistä, tai ei-toivottuja pyyntöjä lähettää seksuaalissävyytteisiä kuvia. Näiden lisäksi tutkimuksissa on noussut esille nuorten haasteet sanoa ”ei”, sekä yleinen aikuisten tuen puuttuminen. (Mishna ym 2023.) Tytöt tai naiset ovat usein häirintään liittyvän tutkimuksen keskiössä, ja tyttöjen on todettu liittyvän erityisen vahvasti juuri cyberkiusaamiseen, niin kiusattuina kuin kiusaajina (Beckman, Hagquist & Hellström 2013).

Poikia ei kuitenkaan ole unohdettu tutkimuksissa, sillä myös pojat kokevat häirintää. Poikien kokema häirintä on yleisemmin kiusaamista kuin seksuaalista häirintää. Yksi tekijä, joka monesta tutkimuksesta jää pois, on kiusaamisen rinnakkainen esiintyminen yhtä aikaa kasvokkain ja verkkovälitteisesti. Vaikka edelleen yleisintä vaikuttaisi olevan joutua kasvokkaisen häirinnän uhriksi riippumatta sukupuolesta, tapahtuu rinnakkaista häirintää jatkuvasti. Rinnakkaisessa häirinnässä on sukupuolikohtaisia eroja: poikien yleisin kokema rinnakkainen häirintä on sisällöltään verkkovälitteistä kiusaamista ja kasvokkaista seksuaalista häirintää. Tyttöjen yleisin kokema rinnakkainen häirintä sisältää verkkovälitteistä kiusaamista, verkkovälitteistä seksuaalista häirintää ja kasvokkaista seksuaalista häirintää. Kasvokkain tapahtuvalla ja verkkovälitteisellä kiusaamisella on joka tapauksessa vahva yhteys. (Dahlqvist, Svensson & Gillander Gådin 2022; Modecki ym. 2014; Waasdorp & Bradshaw 2015.) Vaikuttaisi siltä, että myös rinnakkaisen häirinnän osalta tytöt kokevat enemmän häirintää kuin pojat, mutta tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteivät pojat kokisi häirintää ollenkaan.

Tutkimusten mukaan kiusaaminen vaikuttaisi olevan kattokäsite sekä kasvokkain että verkkovälitteisesti tapahtuvalle seksuaaliselle ja muulle häirinnälle, sekä aggressiiviselle ja haittaan pyrkivälle toiminnalle. Tässä tutkielmassa käytetään kattokäsitteenä sanan ”kiusaaminen” sijasta sanaa ”häirintä”, koska aineiston tuottaja käyttää tätä termiä, ja koska tutkielman tavoite on kohdistaa huomio erityisesti sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan häirintään, eikä esimerkiksi kasvokkain tapahtuvaan kiusaamiseen. Termin käyttö perustuu myös sille, että esimerkiksi seksuaalinen häirintä on helpompi mieltää häirinnän kattokäsitteen alle, vaikka sen voidaan katsoa kuuluvan myös osaksi kiusaamisen kattokäsitettä. Tässä tutkielmassa analyysi kohdistuu kaikkeen häirintään, niin kiusaamiseen, seksuaaliseen häirintään kuin groomingiin. Seksuaalinen häirintä, grooming ja cyberkiusaaminen ovat näkyviä

huolenaiheita kaikilla sosiaalipalvelujen alueilla. Sosiaalipalveluissa joudutaan luottamaan paljon nuorten omaan raportointiin, jotta saataisiin selville missä ja milloin riskit ilmenevät. Tämä edellyttää luottamuksen saavuttamista nuorten kanssa. (Caddle ym. 2023.) Tässä tutkielmassa tuotetaan ajantasaista tietoa tähän tarpeeseen, sillä aineistosta saatava tieto on nuorten itsensä raportoimaa, ja aineisto on tuotettu vuosina 2021–2022.

2.5 Verkossa tapahtuvan häirinnän seuraukset sekä häirinnän ehkäisy

Häirinnällä on todettu olevan pitkä vaikutus ihmisen elämään muun muassa fyysisen terveyden ja mielenterveyden suhteen. Esimerkiksi kiusaaminen voi heikentää ihmisen kykyä sopeutua aikuisen rooliin, kuten suhteiden muodostamiseen, työelämään siirtymiseen ja sitä kautta itsenäisen talouden ylläpitämiseen. Kiusaamisen uhriksi joutuminen ei yleensä ole sattumanvaraista, ja se yleensä jatkuu eri ikäluokissa. Kiusaamisen uhriksi joutuminen on yhteydessä vakaviin mielenterveysongelmiin, kuten itsensä vahingoittamiseen, väkivaltaiseen käytökseen ja psykoottisiin oireisiin, jotka voivat jatkua aikuisiän kynnykselle saakka. (Wolke & Lereya 2015; Arsenault, Bowes & Lakoor 2010.)

Myös cyberkiusaamisella on pitkiä ja vakavia vaikutuksia ihmisen elämään, ja tutkimuksissa on havaittu vaikutusten koskevan sekä kiusattua että kiusaajaa. Hindujan ja Patchinin (2010) tutkimuksen mukaan kokemus kiusaamisesta tai cyberkiusaamisesta lähes kaksinkertaistaa riskiä kokea itsetuhoisia ajatuksia ja yrittää itsemurhaa, ja cyberkiusaamisen uhri yrittää todennäköisemmin itsemurhaa kuin kiusaamisen tekijä. Tytöt ovat kaksinkertaisessa riskissä joutua sukupuolittuneen ja seksuaalisen cyberkiusaamisen kohteeksi kuin pojat. Tyttöihin kohdistunut aggressio on yleensä voimakasta, ja sen toteuttajia ovat todennäköisimmin pojat. Vakava seksuaalinen cyberkiusaaminen ja häirintä on riskitekijä tyttöjen itsemurhalle, ja se aiheuttaa myös tyttöjen vetäytymistä verkossa tapahtuvasta sosiaalistumisesta. Sukupuolittunut ja seksualisoitunut (cyber)kiusaaminen esitetään nuorten taholta hyvin normalisoituna ja triviaalina. Tyttöjä usein syytetään ja syyllistetään heidän kokemastaan häirinnästä, ja aikuiset usein minimoivat, normalisoivat ja jättävät huomioimatta tyttöjen kokemaa sukupuolittunutta ja seksuaalista häirintää. (Mishna ym. 2020.)

Internetissä tapahtuva häirintä ja ei-toivottu seksuaalinen ehdottelu liittyvät itsetuhoisuuden lisäksi vahvasti myös muihin psykososiaalisiin ongelmiin, kuten päihteiden käyttöön.

Esimerkiksi Ybarran, Espelagen ja Mitchellin (2007) tutkimuksessa suuri osa tutkimukseen osallistuneista nuorista (62 %) ei ole kokenut häirintää internetissä, mutta sitä kokeneilla, sekä tekijöillä että uhreilla, psykososiaaliset ongelmat olivat yleisiä. Niihin liittyvät usein päihteiden käyttö, aggressiivinen käytös, yhteys rikollisuuteen ja huono emotionaalinen yhteys huoltajiin. Baier ym. (2018) ovat tutkineet kasvokkaisen kiusaamisen ja cyberkiusaamisen eroja sekä sukupuolten että kiusaamisen seurausten osalta. Heidän tutkimuksensa perusteella psykologinen cyberkiusaaminen linkittyy vahvimmin mielenterveysongelmiin sekä työillä että pojilla, ja työillä vaikuttaisi olevan suurempi riski verkkovälitteisen seksuaalisen häirinnän aiheuttamiin mielenterveysongelmiin kuin pojilla.

Vaikka internetissä tapahtuva häirintä aiheuttaa vakavia haittoja häirinnän uhrille, ei tule olettaa, että jokainen nuori kohtaisi esimerkiksi sosiaalisessa mediassa automaattisesti häirintää. Nuorten parissa työskentelevien, kuten myös nuorten sekä heidän huoltajiensa, on kuitenkin hyvä ymmärtää ja tiedostaa häirinnän riskit ja seuraukset, ja pyrkiä kaikella toiminnallaan ehkäisemään häirintää. Internetissä tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseksi on ehdotettu kolmea rinnakkaista toimintatapaa: lakisääntely ja lailliset toimenpiteet, organisatoris-sosiaalisen kulttuurin muutos, sekä potentiaalisten uhrien koulutus ja valmistelu. Potentiaalisten uhrien kouluttaminen voi tapahtua monella tavalla. Esimerkiksi kouluissa voidaan pannaostaa internetin turvallista käyttöä koskevaan opetukseen. Myös online-oppaiden jako eri alustoilla on katsottu toimivaksi metodiksi. (Barak 2004.) Sosiaalipalveluissa odotetaan myös tekoälyn apua riskien ja häirinnän varhaiseen havaitsemiseen, jolloin pystyttäisiin jo ennalta ehkäisemään häirinnän tapahtumista, mutta samaan aikaan pelätään tekoälyn käytön riskejä, kuten liian vähäisiä resursseja digitaalisen datan arvioimiseen ja nuorten yksityisyyden menetystä. (Caddle ym. 2023.)

Ennaltaehkäisyssä suurin merkitys vaikuttaisi olevan varhaisessa havaitsemisessa ja tiedon lisäämisessä niin nuorten kuin aikuisten keskuudessa. Myös organisatoris-sosiaalisen kulttuurin muutos voisi olla merkityksellistä, jos sillä pystyttäisiin esimerkiksi poistamaan häirintään liittyviä sukupuolinormeja sekä erityisesti naisiin kohdistuvan häirinnän trivialisoinnista, eli arkipäiväistämistä. *Sua varten somessa*-hankkeen tekemä tiedotustyö sekä sosiaaliseen mediaan jalkautuva nuorisotyö on erittäin hyvä esimerkki toimista, jotka kohdistuvat yhtä aikaa varhaiseen havaitsemiseen, tiedon lisäämiseen sekä organisatoris-sosiaalisen kulttuurin muutokseen. Hankkeen tekemä työ toteuttaa nuorisososiaalisen sosiaalipedagogista tavoitetta, jossa nuoret nähdään aktiivisina toimijoina ja voimavarana, ja jossa pyritään

purkamaan myös yhteiskunnallisia sortavia tekijöitä, kuten esimerkiksi naisiin kohdistuvan seksuaalisen häirinnän trivialisoinnista. Tässä tutkielmassa analysoidaan hankkeen tuottamaa aineistoa, joten tutkimus tuo nuorten äänen kuuluviin. Analyysissä tuotetaan tietoa erityisesti siitä, millaiset tekijät voivat myötävaikuttaa nuoren riskiin joutua häirinnän kohteeksi, jolloin ennaltaehkäiseviä menetelmiä voidaan kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti. Tutkimuksen tavoite ei ole vahvistaa näkemystä siitä, että nuoret ovat jollain tapaa itse syyllisiä heihin kohdistuvaan häirintään, vaan siitä, milloin ja miten nuoriso- ja sosiaalityö voi parhaiten tukea nuoria häirintään liittyvissä kysymyksissä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus kohdistuu nuorten ihmisten sosiaalisessa mediassa kokemaan häirintään sosiaalisena ilmiönä. Tutkimustehtävä perustuu aiemman tutkimuksen tuottamalle tiedolle siitä, millaisia erityispiirteitä nuorista koostuva sosiaalityön asiakasryhmä sisältää, millaista häirintää verkossa tapahtuu ja millä tavalla nuorisotyön ja nuorisososiaalityön ynnä muiden moniammatillisten verkostojen katsotaan voivan puuttua internetissä tapahtuvaan häirintään. Tutkimus toteutetaan tekemällä sisällönanalyysin ja teema-analyysin menetelmiä yhdistelevä dokumenttianalyysi aineistolle, joka sisältää yksityiskohtaisia tietoja nuorten kokemasta häirinnästä sosiaalisessa mediassa yhden vuoden mittaisella aikajaksolla, ja yhdistämällä dokumenttianalyysin tulokset aiempaan tutkimustietoon nuorista ja verkkovälitteisestä häirinnästä.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tässä tutkimuksessa yhdistyvät teoria- ja aineistolähtöinen viitekehys, jolloin tutkimus on abduktiivista, eli teoriasidonnaista tutkimusta, jossa aineiston analyysi ei suoraan perustu teoriaan, mutta kytkeytyy aiemmassa tutkimuksessa luotuun teoriapohjaan vahvasti. Aineiston tulkinnassa huomioidaan aiemman tutkimuksen tuottama tieto, jonka avulla voidaan vahvistaa analyysin löydöksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 99.) Tutkimuksen tehtävä on tuottaa aineiston analyysin ja aiemman tutkimuksen avulla uutta tietoa häirinnän muodoista ja häirintää kokeneista nuorista.

Tässä tutkimuksessa häirintä rajataan internetin eri osa-alueista erityisesti sosiaalisen median alustoilla tapahtuvaan, nuoriin kohdistuvaan häirintään. Aihetta rajataan tällä tavalla, koska nuoria, sosiaalista mediaa ja häirintää yhdistävää tutkimusta on tehty vähän. Rajaus perustuu myös siihen, että analyysissa käytettävä aineisto on kerätty nuoriin kohdistuvaa sosiaalisen median häirintää ehkäisevästä ja häirintään puuttuvasta hankkeesta, jolloin rajaus nuoriin on olennainen tekijä. Rajausperusteena voidaan pitää myös sitä, että aineisto antaa kattavamman kuvan sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta häirinnästä, kuin muissa konteksteissa, kuten esimerkiksi kotona tai koulussa tapahtuvasta häirinnästä.

Aineiston analyysin perusteella kuvataan häirinnän eri muotoja ja niiden yleisyyttä sosiaalisen median alustoilla. Analyysin kautta pyritään tunnistamaan myös tekijöitä, jotka vaikuttavat lisäävän nuorten riskiä joutua häirinnän kohteeksi sosiaalisessa mediassa. Näitä tekijöitä voivat olla esimerkiksi joku tietty ikäkausi, sukupuoli tai käytetty sosiaalisen median alusta. Riskiksi tekijä nimetään sen perusteella, kuinka suuri osa aineiston perusteella häirintää kokeneista vastaajista asettuu tiettyyn ryhmään, esimerkiksi tiettyyn ikäryhmään.

Tutkimuskysymykset ovat:

- *Millaista häirintää sosiaalisessa mediassa aineiston perusteella esiintyy?*
- *Minkä ikäisiin nuoriin ja mihin sukupuoleen aineistossa raportoitu häirintä pääasiassa kohdistuu?*
- *Millä sosiaalisen median alustoilla häirintää on raportoitu aineistossa eniten?*

3.2 Aineisto

Tässä tutkimuksessa käytetään aineistona *Sua varten somessa* -hankkeen tuottamaa taulukkoa, johon on kirjattu yksityiskohtaisia tietoja nuorten raportoimasta häirinnästä. *Sua varten somessa* -hankkeen tavoitteena on vähentää sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa, nuoriin kohdistuvaa seksuaalista häirintää, ahdistelua ja väkivaltaa. Hankkeen työntekijät keskustelevat nuorten kanssa yleisimmillä sosiaalisen median alustoilla, ja tuottavat näille alustoille myös julkista sisältöä, jonka tavoitteena on antaa tietoa häirinnästä, jotta nuoret tunnistaisivat häirintää paremmin. Tuotettu sisältö keskittyy muun muassa seksuaaliseen häirintään, kiusaamiseen, syrjintään, seksuaalirikoksiin, alastonkuvien lähettämiseen ja vastaanottamiseen sekä seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen. Toiminnan keskiössä ovat 8–21-vuotiaat nuoret, ja toiminnan tavoitteena on auttaa nuoria tunnistamaan häirintää ja kunnioittamaan omia ja muiden rajoja sosiaalisessa mediassa. Hankkeen toiminnan taustaorganisaatioita ovat Loisto settlementti ja Nicehearts ry. (Sua varten somessa 2023.)

Käytetty aineisto koostuu nuorten häirintään liittyvistä sosiaalisen median yhteydenotoista *Sua varten somessa*-hankkeen työntekijöihin. Aineisto on kerätty Excel-tilukoksi, ja se on täytetty siten, että taulukon yksi rivi koostuu yhden keskustelun tiedoista. Aineistossa on yhteensä 3724 riviä. Aineistossa on käytetty sarakkeita, joiden avulla keskusteluista on erotettavissa pääosin jokaisesta yhteydenotosta yhteydenottajan sukupuoli ja ikä, alusta, jolla

keskustelu on käyty, ja alusta, jolla nuori on kokenut häirintää, sekä häirintämuoto, jota he ovat kokeneet. Koettu häirintämuoto vaihtelee aineistossa seksuaalisesta häirinnästä koulu-kiusaamiseen ja kotona tapahtuneisiin tilanteisiin, esimerkiksi väkivaltaan. Aineisto sisältää tiedot kaikista yhteydenotoista aikavälillä 1.4.2021–1.4.2022. Yhteydenotoista on kirjattu vaihdellen eri tietoja, eli sarakkeita on saatettu jättää tyhjäksi. Analyysissa sarakkeet ja niiden sisältämät merkinnät esitetään siten, kun ne on kirjoitettu aineistoon.

Aineistossa pääasiallisesti täytettyjä sarakkeita, joista analyysissa käytettävät sarakkeet on merkitty * -merkillä:

Kohtaamisen päivämäärä
 Työntekijän nimi
 Somealusta, jolla nuori on kohdattu *
 Mitä kohtaamistyötä tilastoit tänään?
 Palautteen sisältö / lisätietoja
 Onko saman nuoren kanssa juteltu aiemmin? *
 Kuvaa lyhyesti, mitä nuoren lähestyminen piti sisällään / lisätietoja kohtaamisesta
 Kuvaa lyhyesti keissi, josta tehtiin rikosilmoitus
 Tilastoimassani tapauksessa yhteyttä otti / ensimmäisen viestin laitto
 Arvioi nuoren ikä, jos et saanut tarkkaa ikää tietoon *
 Kohdatun nuoren kertoma (tai työntekijän oletama) sukupuoli *
 Paikkakunta jos kävi ilmi?
 Arvio keskusteluun käytetystä ajasta
 Liittyivätkö keskustelun teemat häirintään? *
 Mihin keskustelu liittyi, jos se ei liittynyt häirintään?
 Mistä aiheesta nuoren kanssa käytiin keskustelua? *
 Millä alustalla nuori on kokenut häirintää? *
 Miten yksilökeskustelu päättyi?
 Millaista palautetta nuori antoi? Kirjoita palaute suoraan tai siten kuin sen muistat.
 Onko nuoren kanssa juteltu tänä vuonna aiemmin?
 Rohkaisitko tai ohjasitko tässä keskustelussa nuorta eteenpäin esim. muihin palveluihin?
 Koen että nuori sai... (kuinka paljon tukea?) *

3.3 Aineiston rajaus, tutkimusmenetelmät ja tutkimuseettiset kysymykset

Aineistoon kerätyistä keskusteluista osa ei liity häirintään, ja osa raportoidusta häirinnästä ei ole tapahtunut internetissä tai sosiaalisen median alustoilla. Tämän vuoksi aineistoa rajataan tässä tutkimuksessa siten, että analyysi kohdistuu mahdollisimman tarkasti vain sosiaaliseen mediaan ja häirintään. Rajaus tehdään tutkimuskysymysten perusteella siten, että pääosin tarkastellaan sarakkeita, jotka sisältävät tietoa sosiaalisessa mediassa esiintyvistä häirinnän muodoista, häirintää kokeneiden nuorten iästä ja sukupuolesta, sekä sosiaalisen

median alustoista, joilla häirintää on kohdattu. Täydentävää analyysia tehdään sarakkeista, joissa on tietoa toistuvista keskusteluista samojen nuorten kanssa ja sosiaalisen median alustoista, joilla nuoria on kohdattu. Tämän lisäksi tarkastellaan myös saraketta, jossa hankkeen työntekijät ovat arvioineet nuoren keskustelusta saaman tuen määrää.

Yksi tärkeimmistä rajaustekijöistä analyysissa on sarake ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?”, koska sen perusteella voidaan rajata analyysiin mukaan vain ne rivit, joilla nuori on kertonut kokevansa häirintää. Kyseinen sarake on täytetty vaihtelevasti. Aineiston 3724 rivistä 872 riviä ei liity lainkaan häirintään, ja 1956 liittyivät häirintään, edes osittain. Riveistä häirinnän osalta tyhjäksi jätettyjä on yhteensä 896. Saraketta ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään” käytetään tässä tutkimuksessa rajauksena, kun tarkastellaan häirintään liittyvien keskustelujen yksityiskohtia, esimerkiksi nuoren ikää tai sukupuolta.

Ennen aineiston analyysia tehdään kirjallisuushakuja, joilla etsitään aiheeseen liittyvää tutkimustietoa kansainvälisestä tutkimuksesta. Löytyneestä tutkimustiedosta tehdään synteesiä, jonka avulla luodaan kokonaiskuva nuoriin kohdistuvan verkkohäirinnän tutkimuksesta. Kirjallisuushaun tuloksia käytetään myös dokumenttianalyysin loppuvaiheessa, kun analyysin tuloksia verrataan aiempaan tutkimustietoon. Kirjallisuushaku on tehty finna-palvelussa kohdistamalla haku kansainvälisiin e-aineistoihin ja rajaamalla haku koskemaan vain peer-reviewed-artikkeleita, joista kokoteksti on saatavilla. Kansainvälisessä kirjallisuushaussa on käytetty hakusanoja youth, harassment, social work, youth work, online, cyber, bullying ja sexual. Hakusanoja on yhdistelty hakulausekkeiksi ja niissä on käytetty tarpeen mukaan katkaisumerkkiä, hakulauseke voi olla esimerkiksi: ”youth AND harass* AND sexual” tai ”youth* AND harass* AND online OR cyber*”. Hakua on täydennetty perehtymällä aiheesta tehdyn tutkimuksen lähdeluetteloihin sekä tekemällä hakua suomenkielisillä hakusanoilla, kuten häirintä, seksuaalinen, kiusaaminen, nuorisososiaalityö, nuoret, verkko*. Ensimmäinen kansainväliseen tutkimukseen kohdistuva haku on toteutettu heinäkuussa 2023 ja toinen, täydentävä haku on tehty huhtikuussa 2024 siten, että haun rajaukseksi on asetettu peer-reviewed-artikkelit, jotka on julkaistu vuonna 2023 tai 2024.

Kirjallisuushaun ja tutkimustietoon pohjautuvan synteessin jälkeen tuotetaan analyysi *Sua varten somessa*-hankkeen tuottamalle aineistolle. Analyysi toteutetaan dokumenttianalyysina, joka mahdollistaa systemaattisen ja luotettavan tarkastelutavan tutkittavaan ilmiöön ja sen sisällön ymmärtämiseen (Dalglish, Khalid & McMahon 2020). Analyysin kohteena eli

dokumenttina toimii *Sua varten somessa* -hankkeen tuottama Excel-taulukko, ja analyysi etenee dokumentin pintapuolisesta tarkastelusta lukemiseen ja tulkitsemiseen. Dokumenttianalyysin aineistona voidaan käyttää sekä virallisia että epävirallisia lähteitä, esimerkiksi raportteja, rekistereitä, muistelmia, päiväkirjoja, kuvia, ääniä tai videoita. Analyysiprosessi sisältää elementtejä sisällönanalyysista ja teema-analyysista, jolloin aineistosta etsitään kaavamaisuuksia ja toistuvia teemoja, joiden perusteella aineiston data voidaan järjestää kategorioihin. Dokumenttianalyysia käytetään usein terveystieteiden ja sosiaalitieteiden tutkimuksessa, ja sen katsotaan olevan tehokas tapa tuottaa tietoa sekä laadullisesti että määrällisesti. (Scott 2004, Finnegan 2006, Bowen 2009; Dalgliesh, Khalid & McMahon 2020.)

Dokumenttianalyysi on sekä kirjallisten että elektronisten dokumenttien systemaattiseen tarkasteluun tähtäävä prosessi, jossa tutkittavasta dokumentista pyritään etsimään merkityksiä, lisäämään ymmärrystä ja kehittämään empiiristä tietoa. Oletuksena on, että dokumentin tutkija ei ole vaikuttanut dokumentin sisällön tuottamiseen. Dokumenttianalyysin tueksi haetaan aiempaan tutkimukseen perustuvaa kirjallisuutta, jota verrataan analyysin tuloksiin. Dokumenttianalyysi tarjoaa tutkimukselle taustaa ja kontekstia, mahdollisuuksia lisäkysymyksiin, täydentävää dataa, sekä muista lähteistä tehtyjen löydösten vahvistamista. Dokumenttianalyysi edellyttää dokumentin pintapuolista selaamista, tarkkaa tarkastelua ja tulkintaa. (Bowen 2009; Dalgliesh, Khalid & McMahon 2020.)

Häirintään liittyvien yhteydenottojen analyysissa prosessi etenee dokumenttianalyysin prosessin mukaisesti. Aineistoa tarkastellaan ensin pintapuolisesti, jonka jälkeen sitä luetaan tarkasti, jotta pystytään alustavasti havaitsemaan aineistossa esiintyviä toistuvia teemoja. Tarkka lukeminen edellyttää eri rivien ja sarakkeiden sisältöjen tarkastelua, aineiston manuaalista rajaamista ja sarakekohtaisen tiedon alustavaa luokittelua. Jokaiseen tutkimuskysymykseen vastataan tekemällä analyysia erikseen aineiston useasta eri sarakkeesta luoden teemapohjaisia kategorioita esimerkiksi häirinnän muodoille ja nuorten iälle. Tämä prosessi yhdistää elementtejä sisällönanalyysista ja teema-analyysista. Sisällönanalyysissa tietoa järjestellään kategorioihin tutkimuskysymysten mukaisesti, ja teema-analyysissa pyritään tunnistamaan dokumentista toistuvia asioita, jotka voidaan liittää yhteiseen teemaan. Teema-analyysissa käytetään datan koodausta ja rakennetaan kategorioita dataan perustuen. Kategorioihin luokittelu voi pohjautua aiempaan tutkimukseen. (Bowen 2009.) Esimerkiksi häirinnän muotoja tarkastelevassa analyysissa luokitteleva koodaus tehdään sarakkeesta ”mistä nuoren kanssa käytiin keskustelua”, joka sisältää yhden tai useamman sanan liittyen

koettuun häirinnän muotoon. Häirinnän muodot perustuvat osittain aineistosta nousevaan dataan, ja osittain aiempaan tutkimukseen häirinnän muodoista. Ikään liittyvä kategorisointi tehdään tutkimuskysymysten mukaisesti siten, että nuoret jaetaan alaikäisiin ja täysi-ikäisiin, ja näistä kategorioista vielä eri koulutusasteiden perusteella omiksi alakategorioikseen. Luokittelun pohjalta voidaan tuottaa tietoa häirinnän ennaltaehkäisystä eri kouluasteilla toimivien ammattilaisten toimesta.

Analyysiprosessin tekniset vaiheet ovat dokumentissa olevan datan etsiminen, valinta, arviointi ja synteesi (Bowen 2009). Analyysissa käytetään MS Excel -ohjelmaa. Aineisto on esitetty pääosin tekstimuodossa, joten analyysi on pääasiassa kvalitatiivista, ja dataa etsitään ensin manuaalisesti sarakkeiden sisältöä rajaamalla. Tämän jälkeen dataa etsitään ja valitaan tekemällä pivot-taulukoita, joiden avulla lasketaan, kuinka usein jokin sana toistuu sarakkeessa tai rivillä. Löydetylle datalle tehdään tarpeen mukaan luokittelu, jonka jälkeen valitaan datasta tutkittava osuus. Aineistoa tarkastellaan siis myös kvantitatiivisesti laskemalla, kuinka monta kertaa tietyn luokan sisältämä asia ilmenee aineistossa, ja tulokset esitetään frekvensseinä (f) ja prosentteina (%) (Kanste ym. 2022). Arviointi tehdään tulkitsemalla tutkittavaa osuutta, ja synteessissä tulkinta yhdistetään aiempaan tutkimustietoon, joka on tuotettu kirjallisuushakujen pohjalta.

Kuten kaikessa tutkimuksessa, myös tämän tutkimuksen kohdalla tärkeää on arvioida sen eettisiä lähtökohtia. Tässä tutkimuksessa on kolme tärkeää eettisen arvioinnin kohdetta, jotka ovat henkilötiedot, tutkittava ilmiö (häirintä) ja tutkittavien ikä. Tutkimuksen aineisto sisältää tietoja, jotka on kerätty todellisilta henkilöiltä, ja vaikka aineisto on anonymisoitu, on tutkijan tehtävä varmistaa, ettei yksittäinen henkilö ole tunnistettavissa tutkimuksesta. Aineisto sisältää myös tietoja alaikäisistä lapsista ja nuorista, ja koska aihe on sensitiivinen, on tutkimuksen tekemisessä huomioitava aiheen raportointi riittävän sensitiivisellä tavalla.

Anonymisoinnin myötä tutkittavien henkilöllisyys ei selviä aineistosta. Aineiston sisältämistä kohtaamisista nuorten ominaisuuksista on eritelty vain ikä ja sukupuoli, ja sarakeotsikoinnin mukaan kumpikin näistä ominaisuuksista saattaa perustua työntekijän oletukseen. Tämä johtuu siitä, että aineisto on kerätty pääosin sosiaalisen median kohtaamisissa, joissa nuoret eivät todennäköisesti ole esiintyneet omalla nimellään tai kuvallaan. Aineisto sisältää tietoa sensitiivisestä ilmiöstä (häirintä), mutta koska analyysissa ja tulosten raportoinnissa keskitytään tuottamaan tietoa, jota voidaan käyttää kyseisen ilmiön ennaltaehkäisyyn, on

sensitiivisten aiheiden käsittely välttämätöntä. Tulosten raportoinnissa pyritään esittämään tietoja yleisellä tasolla, eivätkä yksittäisen ihmisen ominaisuudet ole yhdistettävissä sensitiiviseen aiheeseen.

Tässä tutkimuksessa kohteena ovat lainsäädännön näkökulmasta alaikäiset, alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret. Täysi-ikäisyys on tutkimuseettisesti merkittävä raja, koska sitä nuoremmat rajataan pois tutkimusta ohjaavassa lainsäädännössä esimerkiksi lääketieteellisestä tutkimuksesta. (Vehkalahti ym. 2010, 13.) Lapsi- ja nuorisotutkimusta koskevat samat yleiset tutkimuseettiset normit kuin muutakin tutkimusta, mutta jokaisen tutkimuksen eettinen kestävyys tulisi aina arvioida yksilöllisesti.

Kun tutkitaan lapsia ja nuoria, tulee tutkimuksessa tarkastella siinä läsnä olevia valtasuhteita ja hallinnan teemoja (Rutanan & Vehkalahti 2019, 9). Vallan ja hallinnan teemat otetaan huomioon tässä tutkimuksessa siten, että tutkimuksessa tuodaan esille tarve nuorten oman äänen kuulumiselle sekä sosiaalipedagogiselle, voimavarakeskeiselle lähestymistavalle, mutta myös nuorten ja lasten tarvitsemalle erityiselle suojelulle. Tavoitteena on, että voimavarakeskeisyys ja nuoren oman äänen kuuluminen ei toimisi ristiriidassa erityisen suojelun kanssa. Tässä tutkimuksessa tavoitteeseen pyritään siten, että tulosten käyttömahdollisuudet pyritään tuottamaan osin nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten, osin nuorten huoltajien, ja osin nuorten itsensä käyttöön.

Dokumenttianalyysin luotettavuuden ja eettisyyden perusteena tulee huomioida se, ettei analyysin toteuttaja ole millään tavalla osallistunut aineiston tuottamiseen (Bowen 2009). En ole ollut mukana *Sua varten somessa* -hankkeen toiminnassa, eikä minulla ole kytköksiä hankkeen toteuttajiin. Olen saanut luvan aineiston käyttöön pro gradu -tutkielman tekemistä varten, ja sitoutunut käsittelemään aineistoa tietoturvallisesti ja hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti.

4 TULOKSET

Aineiston analyysissä edetään dokumenttianalyysin mukaisesti datan pintapuolisesta tarkastelusta luokitteluun ja varsinaiseen analyysiin, eli aineistosta nousevien toistuvien teemojen laadulliseen havaitsemiseen (Bowen 2009). Tämän jälkeen edetään eri tekijöiden frekvenssien (f) ja prosenttiosuuksien (%) kvantitatiiviseen laskemiseen. Analyysi etenee tutkimuskysymyksen alakysymysten mukaisesti, ja aineistoa tarkastellaan jokaisen kysymyksen osalta yksilöllisesti huomioiden aineiston eri osa-alueiden erityispiirteet, kuten esimerkiksi tarve rajata keskustelut vain häirintään liittyviin keskusteluihin. Analyysi aloitetaan tarkastelemalla aineistoa kokonaisuutena ja kartoittamalla hankkeen jalkautumista sosiaalisen median alustoille. Tämän jälkeen edetään tutkimuskysymyksien mukaisesti iän, sukupuolen ja käytettyjen sosiaalisen median alustojen kartoitukseen, ja lopuksi tarkastellaan aineistoa täydentävällä ristiintaulukoinnilla, jonka avulla pyritään kohdistamaan tutkimusta varsinaiseen tutkimuskysymykseen sitä koskevien rajausten puitteissa, eli rajamaan analyysia sosiaalisessa mediassa tapahtuvan häirinnän muotoihin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että täydentävässä analyysissä kartoitetaan häirinnän muotoja ja nuorten ikäluokkia niillä sosiaalisen median alustoilla, joissa häirintää on aineiston perusteella tapahtunut eniten.

4.1 Nuorten kohtaaminen aineistossa

Aineistossa on yhteensä 3724 riviä (n=3724), joista jokainen on yksi nuoren kanssa käyty keskustelu. Keskustelut ovat vaihdelleet sisältöjensä puolesta, ja osa keskusteluista on ollut hankkeen työntekijöiden merkintöjen perusteella hyvin lyhyitä. Hankkeen työntekijät ovat toimineet viidellä sosiaalisen median alustalla, ja lisäksi he ovat keskustelleet nuorten kanssa myös puhelimitse tai tekstiviestitse. Tiktokin, Snapchatin ja Instagramin osuudet yhteydenottoalustoista ovat suurimpia, ja vähiten yhteydenottoja on ollut Discordissa ja WhatsAppin, tekstiviestien tai puhelimen välityksellä. Yhteydenottojen alustojen frekvenssit on laskettu Excel-tilukosta pivot-tilukon avulla sarakkeesta ”millä alustalla nuori on kohdattu?”. Pivot-tilukosta nähdään, että kohtaamisen alusta on merkitty jokaiseen yhteydenottoon, joten tilukko 1:n määrät vastaavat todellisia frekvenssejä koko aineistosta.

Taulukko 1. Alustat, joilla nuori on kohdattu. (n=3724)

<i>Millä alustalla nuori on kohdattu?</i>	<i>f</i>
<i>Discord</i>	<i>15</i>
<i>Instagram</i>	<i>549</i>
<i>Snapchat</i>	<i>1136</i>
<i>TikTok</i>	<i>2013</i>
<i>WhatsApp, tekstiviesti tai puhelu</i>	<i>11</i>

Aineistossa on eritelty samojen nuorten kanssa toistuvat keskustelut. Keskusteluista hieman yli 30 % on uusia tapauksia, ja yleensä saman nuoren kanssa on juteltu 1–4 kertaa aiemmin. 896 rivillä tieto keskustelun toistuvuudesta on jätetty merkitsemättä, mutta niillä riveillä, joissa tieto toistuvuudesta on merkitty (n=2828), esiintyy samoja nuoria noin 65 %:ssa keskusteluista. Kun tarkastellaan häirintään liittyviä keskusteluja (n=1956), pysyvät toistuvien keskustelujen osuudet samankaltaisina. Uusia tapauksia on 1,77 prosenttiyksikköä vähemmän, ja 1–4 kertaa toistuvia keskusteluja 2,77 prosenttiyksikköä enemmän. Keskustelujen toistuvuus on laskettu taulukossa 2 tekemällä pivot-tilaus sarakkeesta ”onko saman nuoren kanssa juteltu aiemmin?”, ja taulukossa 3 on ristiintaulukoitu sarake ”onko saman nuoren kanssa juteltu aiemmin” sarakkeen ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?” kanssa siten, että mukana ovat vain keskustelut, joiden on merkitty liittyvän häirintään, edes osittain.

Taulukko 2. Keskustelujen toistuvuus koko aineistossa (n=2828).

<i>Onko saman nuoren kanssa juteltu aiemmin?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ei, tämä oli ensimmäinen kerta</i>	<i>955</i>	<i>33,77</i>
<i>Kyllä, 1–4 kertaa</i>	<i>1525</i>	<i>53,93</i>
<i>Kyllä, yli 5 kertaa</i>	<i>348</i>	<i>12,31</i>

Taulukko 3. Keskustelujen toistuvuus häirintään liittyvissä keskusteluissa (n=1956).

	<i>Liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?</i>	
	<i>Kyllä, edes osittain</i>	
<i>Onko saman nuoren kanssa juteltu aiemmin?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Ei, tämä oli ensimmäinen kerta</i>	<i>626</i>	<i>32,00</i>
<i>Kyllä, 1–4 kertaa</i>	<i>1109</i>	<i>56,70</i>
<i>Kyllä, yli 5 kertaa</i>	<i>221</i>	<i>11,30</i>

4.2 Häirinnän muodot

Aineistossa häirinnän muoto on merkitty 1949 riville (n=1949), joista jokaisella on myös kyllä-merkintä sarakkeessa ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?”. Tämän vuoksi erillistä rajausta häirintään liittyviin keskusteluihin ei tarvita häirinnän muotoa analysoitaessa. Häirinnän muotojen merkitsemisessä on ollut aineistossa suurta vaihtelua, erilaisia häirinnän muotoja ja niiden yhdistelmiä on aineistossa yhteensä 236 kappaletta. Tämän vuoksi häirinnän muotojen osalta on käytetty dokumenttianalyysin mukaista luokittelua, jossa eri tavoin merkityt häirinnän muodot on koottu yhteen saman kattokäsitteen alle.

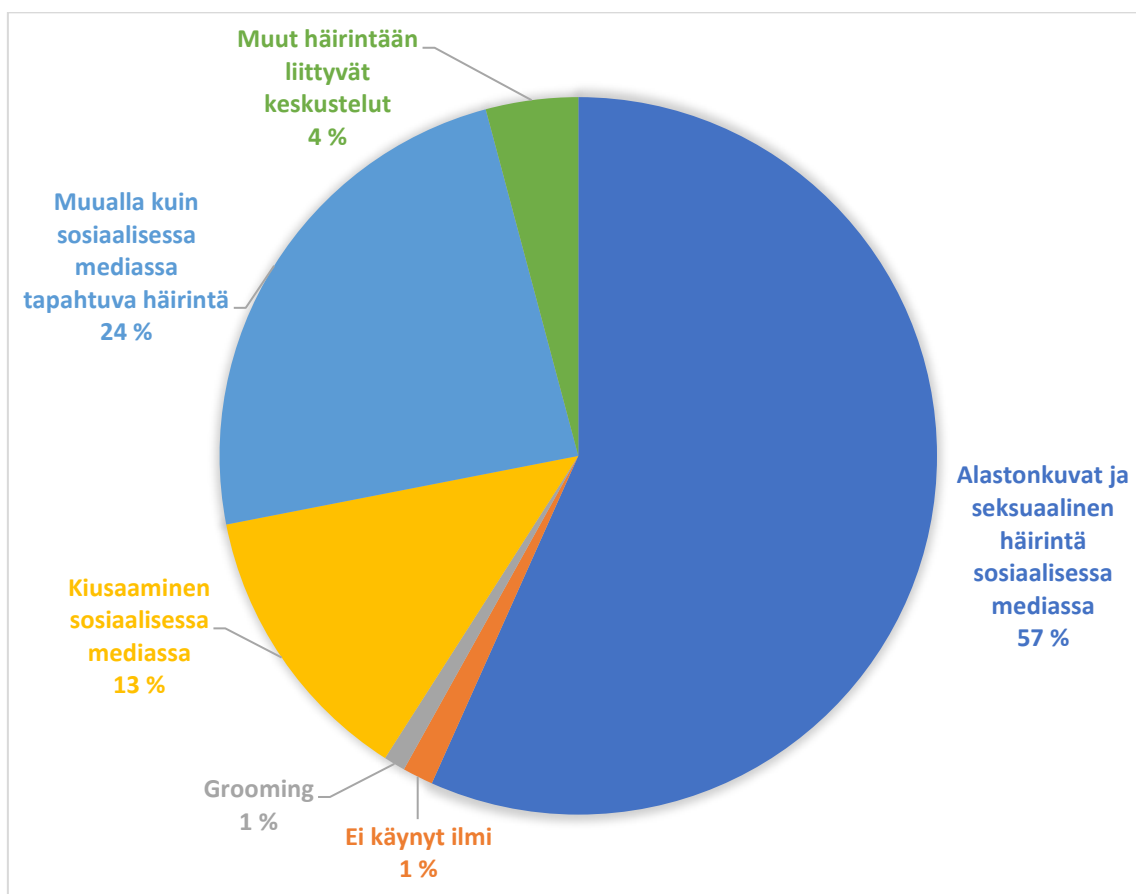
Häirinnän muodot on luokiteltu kuuteen eri luokkaan, jotka on eritelty taulukossa 4. Luokat on laadittu aiempaan tutkimustietoon pohjautuen sarakkeesta ”Mistä aiheesta nuoren kanssa käytiin keskustelua?”, jossa on merkittynä häirinnän muoto, jota nuori on kokenut. Luokitellut kategoriat on luotu teemoittain: sosiaalisessa mediassa tapahtuva häirintä sisältää kategoriat ”alastonkuvat ja seksuaalinen häirintä” ja ”kiusaaminen”. Nämä kategoriat sisältävät keskustelut, joissa häirinnän muoto on kirjattu niiden otsikon mukaisella tavalla. ”Grooming” sisältää keskustelut, joissa häirinnän muodoksi on merkitty grooming tai grooming-epäily. Sarakkeessa ei ole tietoja siitä, onko grooming tapahtunut sosiaalisen median alustalla vai kasvokkain. ”Ei käynyt ilmi” -kategoria sisältää kaikki keskustelut, jossa häirinnän muoto ei ole käynyt ilmi. ”Muualla kuin sosiaalisessa mediassa tapahtuva häirintä” -kategoria sisältää keskustelut, joissa häirinnän muodoksi on merkitty esimerkiksi koulukiusaaminen, kotona tapahtuva häirintä tai fyysinen häirintä. ”Muut häirintään liittyvät keskustelut” -kategoria sisältää kaikki keskustelut, jotka ovat liittyneet häirintään, mutta jossa nuori itse ei välttämättä ole ollut häirinnän uhri (esimerkiksi merkinnät ”rikosilmoitus”, ”huijaus”,

”häirityksi tuleminen pelottaa”, ”kaveri raiskattu”), tai jossa häirinnän muoto on merkitty sanoilla ”Muut pohdinnat liittyen häirintään”.

Taulukko 4. Häirintäkategoriat ja niiden osuudet (n=1949).

<i>Häirintäkategoria</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Alastonkuvat ja seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa</i>	<i>1105</i>	<i>56,70</i>
<i>Ei käynyt ilmi</i>	<i>27</i>	<i>1,39</i>
<i>Grooming</i>	<i>19</i>	<i>0,97</i>
<i>Kiusaaminen sosiaalisessa mediassa</i>	<i>251</i>	<i>12,88</i>
<i>Muulla kuin sosiaalisessa mediassa tapahtuva häirintä</i>	<i>466</i>	<i>23,91</i>
<i>Muut häirintään liittyvät keskustelut</i>	<i>81</i>	<i>4,16</i>

Selkeästi suurimman osuuden merkityistä häirintämuodoista saa kategoria ”Alastonkuvat ja seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa”. Huomattavia ovat myös muulla kuin sosiaalisessa mediassa esiintyvä häirintä sekä kiusaaminen sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvan häirinnän (seksuaalinen häirintä ja kiusaaminen) osuus kaikesta häirinnästä aineistossa on 69,58 %. Huomionarvoista on groomingin pieni osuus, sillä vain 0,97 % kaikesta häirinnästä on liittynyt groomingiin. Taulukon 4 sisältämät prosenttiosuudet on havainnollistettu kuviossa 1.

Kuvio 1. Häirinnän luokiteltujen kategorioiden osuudet kaikesta häirinnästä.

Suuri osa aineiston häirinnästä tapahtui verkkovälitteisesti, ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvan häirinnän osuus kaikesta häirinnästä aineistossa on lähes 70 %. Selkeästi eniten esiintyvä häirinnän muoto on ollut seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa, johon lasketaan mukaan muun muassa alastonkuvien pyytäminen tai vastaanottaminen, seksuaalinen ahdistelu ja seksuaalinen häirintä. Toinen sosiaalisessa mediassa tapahtuva häirinnän muoto oli kiusaaminen. Sosiaalisessa mediassa tapahtuva seksuaalinen häirintä ja kiusaaminen määrittyivät tutkimuksissa cyberkiusaamiseksi, eli internetin, matkapuhelimien tai muiden laitteiden hyödyntämiseksi loukkaavien ja nöyryyttävien tekstien ja kuvien välittämisessä (Giffords 2008; Lee, Abell & Holmes 2017). Tässä tutkimuksessa käytetään kiusaamisen sijaan häirinnän käsitettä kattokäsitteenä, joten tutkimustiedon ja aineiston analyysin tuottaman tiedon yhdistämisessä käsitteet kulkevat rinnakkain.

Verkossa tapahtuvan häirinnän osuus kaikesta häirintään liittyvästä raportoinnista aineistossa on merkittävä, ja analyysin perusteella voidaan todeta todellinen tarve kasvattaa

tietoutta näistä ilmiöistä ja tehdä ennaltaehkäisevää työtä niiden estämiseksi, tai niiden uhriksi joutuneiden nuorten auttamiseksi, sillä häirinnällä on vakavia seurauksia nuorten hyvinvoinnille. Esimerkiksi cyberkiusaamisen vaikutusten on todettu tutkimuksissa vastaavan kasvokkain tapahtuvan kiusaamisen vaikutuksia, ja kokemus kiusaamisesta tai cyberkiusaamisesta lähes kaksinkertaistaa riskiä kokea itsetuhoisia ajatuksia ja yrittää itsemurhaa. Internetissä tapahtuva häirintä ja ei-toivottu seksuaalinen ehdottelu liittyvät itsetuhoisuuden lisäksi vahvasti myös muihin psykososiaalisiin ongelmiin, kuten päihteiden käyttöön. Huomio tulee kiinnittää myös siihen, etteivät häirinnän vaikutukset koske ainoastaan uhria. Cyberkiusaamista kokeneilla, sekä tekijöillä että uhreilla, psykososiaaliset ongelmat olivat yleisiä. Niihin liittyvät usein päihteiden käyttö, aggressiivinen käytös, yhteys rikollisuuteen ja huono emotionaalinen yhteys huoltajiin. (Hinduja & Patchin 2010; Ybarra, Espelage & Mitchell 2007.) Aineiston analyysin perusteella häirintää ja kiusaamista tapahtuu päivittäin useita kertoja sekä verkkovälitteisesti että kasvokkain, ja koska häirinnällä on vaikutusta sekä kiusaajiin että kiusattaviin, on sen vaikutus kaksinkertainen.

Yksi huomattava löydös aineiston analyysissa oli groomingin vähäinen osuus raportoidusta häirinnästä, sillä vain alle 1 % koko aineiston häirinnästä oli merkitty groomingiksi. Vaikka grooming selkeästi erottuu omaksi häirinnän lajikseen, ja vaikka se on näkyvä osa tuloksia, on silti merkittävää, että groomingia on raportoitu näin vähän. Onko kyse siitä, ettei groomingia ole tunnistettu hankkeen työntekijän toimesta, vai siitä, ettei nuori itse ole tiennyt joutuneensa groomingin uhriksi?

4.3 Nuorten ikä

Nuoren ikä on merkitty aineistossa 2820 riville (n=2820). Ikä on merkitty pääasiassa kokonaislukuna, mutta muutamalla rivillä on käytetty rajauksena tietyn iän alle tai yli jäämistä, kuten ”alle 8-vuotias” tai ”yli 25-vuotias”. Kuten häirinnän muotoihin, myös ikään liittyvässä analyysissa toteutetaan dokumenttianalyysille tyypillistä luokittelua, eli yksittäisten ikävuosien sijaan iät kategorisoidaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Ikäluokkien kategoriat on rakennettu aiemman tutkimustiedon, lastensuojelulain sekä suomalaisen koulurakenteen pohjalta. Alle 18-vuotiaat, jotka ovat Suomen lastensuojelulain mukaisesti vielä lapsia, on jaettu alakoulu- ja yläkouluikäisiin (9–12 ja 13–15) sekä toisen asteen koulutuksessa oleviin (16–18). Yli 18-vuotiaat, jotka lastensuojelulain mukaan lukeutuvat nuoriksi, on luokiteltu

yhtenäiseksi joukoksi 25 ikävuoteen asti, ja omana kategorianaan ovat yli 25-vuotiaat, koska tätä ikäluokkaa ei ole tarkemmin eritelty.

Aluksi tarkastellaan koko aineistossa esiintyvien ikäluokkien määrää ja niiden osuutta koko aineiston niistä yhteydenotoista, joille ikä on merkitty. Näin saadaan tietoa siitä, minkä ikäiset nuoret ottavat yhteyttä hankkeen työntekijöihin riippumatta keskustelun sisällöstä. Ikäluokkien määrä lasketaan tekemällä pivot-taulukko sarakkeesta ”Arvioi nuoren ikä, jos et saanut tarkkaa ikää tietosi”. Suurin osa hankkeen työntekijöihin yhteyttä ottaneista nuorista on 9–12-vuotiaita, ja toiseksi eniten nuoria on ikäluokasta 13–15.

Taulukko 5. Ikäluokkien osuudet koko aineiston yhteydenotoista (n=2820).

<i>Ikäluokka</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Alle 8</i>	<i>1</i>	<i>0,04</i>
<i>9–12</i>	<i>1573</i>	<i>55,78</i>
<i>13–15</i>	<i>1026</i>	<i>36,38</i>
<i>16–18</i>	<i>135</i>	<i>4,79</i>
<i>19–25</i>	<i>80</i>	<i>2,84</i>
<i>Yli 25</i>	<i>5</i>	<i>0,18</i>

Taulukossa 6 nuorten ikäluokat on laskettu vain keskusteluista, jotka liittyvät häirintään. Tämä on toteutettu ristiintaulukoimalla ikäluokkaa määrittävä sarake sarakkeen ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään” kanssa, ja rajaamalla tulokset vain niille riveille, joilla keskustelun on merkitty liittyvän häirintään, edes osittain. Kun tarkastellaan nuorten ikää häirintään liittyvissä keskusteluissa, ovat osumien määrät pienempiä kuin koko aineiston kaikissa yhteydenotoissa, mutta ikäluokkien prosenttiosuudet pysyvät melko samana. Häirintään liittyvissä keskusteluissa suurin osa nuorista oli 9–12-vuotiaita. Häirintään liittyvissä keskusteluissa nuoren ikä on merkitty 1950 riville (n=1950).

Taulukko 6. Ikäluokkien osuudet häirintään liittyvissä keskusteluissa (n=1950)

	<i>Liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?</i>	
	<i>Kyllä, edes osittain</i>	
<i>Ikäluokka</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Alle 8</i>	<i>1</i>	<i>0,05</i>
<i>9–12</i>	<i>1079</i>	<i>55,33</i>
<i>13–15</i>	<i>717</i>	<i>36,77</i>
<i>16–18</i>	<i>97</i>	<i>4,97</i>
<i>19–25</i>	<i>53</i>	<i>2,72</i>
<i>Yli 25</i>	<i>3</i>	<i>0,15</i>

Ikä on yksi nuorisotyön ja nuorisososiaaliryöön tärkein määrittäjä, ja ikä on keskeisessä osassa myös häirintään liittyvässä tutkimuksessa. Aineistossa eniten häirintää kohtasivat 9–12-vuotiaat ja 13–15-vuotiaat nuoret, jotka ovat myös ottaneet eniten yhteyttä hankkeen työntekijöihin. Suomen lastensuojelulain mukaan 9–15-vuotiaat lasketaan vielä lapsiksi. YK:n määritelmässä jo 10-vuotias lukeutuu nuoreksi, mutta tämänkin määritelmän puitteissa osa aineiston nuorista lukeutuu vielä lapsiksi, koska osa keskusteluista oli käyty 9-vuotiaiden ja alle 8-vuotiaiden kanssa. (Lastensuojelulaki 2007/417; Anaut-Bravo & Raya-Diez 2020.) Jos tarkastellaan aineiston analyysin tuloksia Suomen lastensuojelulain puitteissa, on suurin osa (97,13 %) häirintää kokeneista nuorista vielä lapsia. Kaikista eniten häirintää ovat kokeneet alakouluikäiset lapset. Tämä on erittäin huolestuttavaa, erityisesti siitä syystä, että suuri osa häirinnästä oli seksuaalista häirintää, kuten alastonkuvien vastaanottamista ja pyytämistä sekä seksuaalista ahdistelua, jonka toteuttaja voi hyvin mahdollisesti olla paljon iäkkäämpi kuin alakouluikäinen.

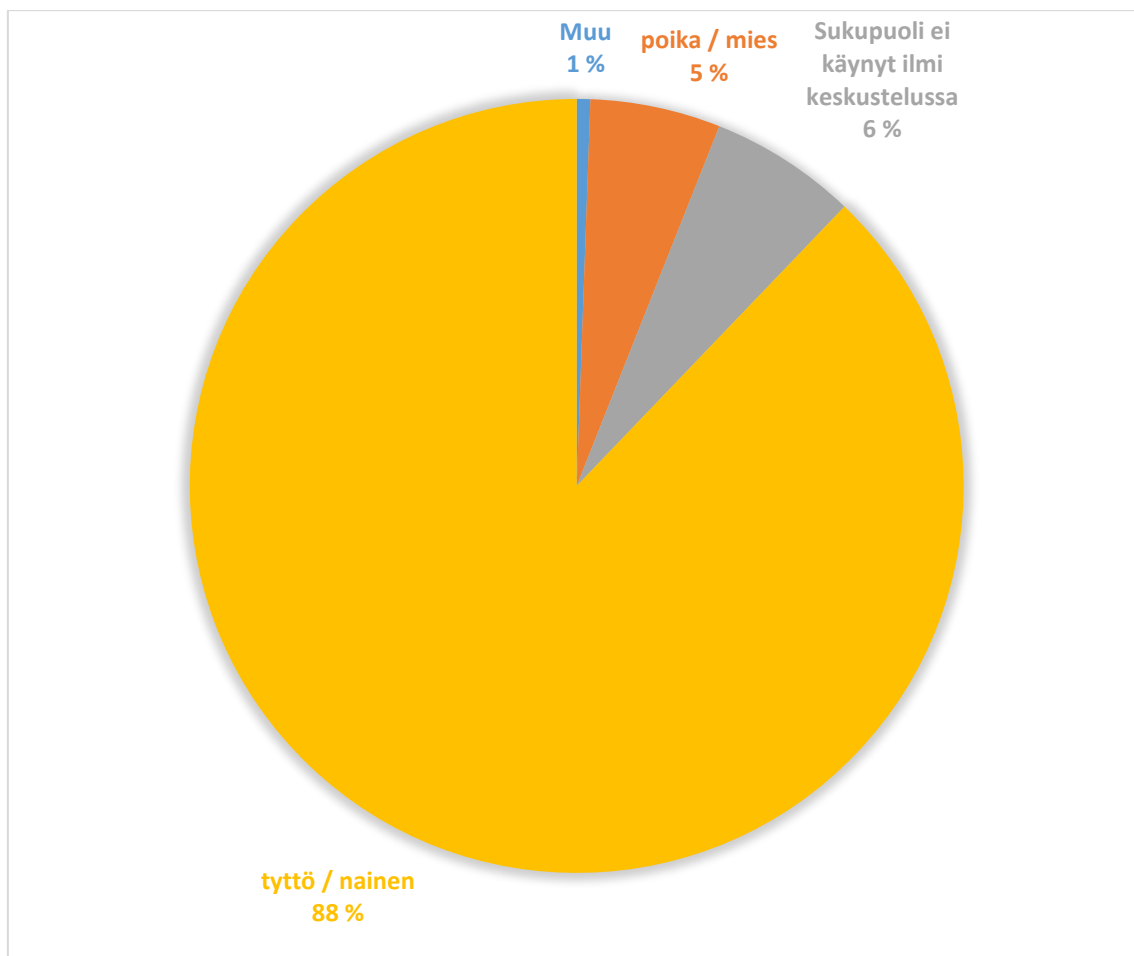
4.4 Nuorten sukupuoli

Keskusteluihin osallistuneiden nuorten sukupuoli on merkitty 2828 riville (n=2828). Sukupuolia määrittävässä sarakkeessa sukupuolet on jaettu neljään kategoriaan, jotka ovat ”tyttö/nainen”, ”poika/mies”, ”muu” ja ”sukupuoli ei käynyt ilmi keskustelussa”. Sukupuolen osalta luokittelua ei tarvita, koska merkinnöissä on huomioitu ei-binääriset sukupuolet kategoriolla ”muu”. Analyysin ulkopuolelle jäivät rivit, jotka on jätetty sukupuolen osalta tyhjäksi. Näitä rivejä on yhteensä 896.

Ensin tarkastellaan sukupuolijakaumia koko aineiston osalta laskemalla pivot-taulukon avulla sukupuolten määrät ja osuudet yhteydenotoista. Yhteydenotoista suurin osa, 87,84 %, on tyttöjen tai naisten tekemiä, ja poikien tai miesten osuus on 5,45 %. Sukupuolten osuudet on esitelty taulukossa 7 ja havainnollistettu kuviossa 2.

Taulukko 7. Sukupuolten osuudet aineiston kaikista yhteydenotoista (n=2828).

<i>Sukupuoli</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Muu</i>	<i>16</i>	<i>0,57</i>
<i>poika / mies</i>	<i>154</i>	<i>5,45</i>
<i>Sukupuoli ei käynyt ilmi keskustelussa</i>	<i>174</i>	<i>6,15</i>
<i>tyttö / nainen</i>	<i>2484</i>	<i>87,84</i>

Kuvio 2. Sukupuolten osuudet aineiston kaikista yhteydenotoista.

Suurin osa hankkeen työntekijöihin yhteyttä ottaneista nuorista on ollut tyttöjä, ja koska osa keskusteluista on jäänyt sukupuolen osalta epäselviksi, voi yhteyttä ottaneiden nuorten tyttöjen osuus olla tätäkin suurempi. Seuraavaksi tarkastellaan sukupuolijakaumia yhteydenotoista, jotka ovat liittyneet häirintään. Tämä on toteutettu taulukossa 8 ristiintaulukoimalla sukupuolta määrittävä sarake sarakkeen ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään” kanssa, ja rajaamalla tulokset vain niihin riveihin, joilla keskustelun on merkitty liittyvän häirintään, edes osittain. Kun tarkastellaan vain häirintään liittyviä keskusteluja, kasvaa tyttöjen ja naisten osuus 1,63 prosenttiyksiköllä, kun taas poikien ja miesten osuus pienenee 0,24 prosenttiyksiköllä. Häirintään liittyvistä keskusteluista lähes 90 prosentissa nuoren sukupuoli oli tyttö tai nainen.

Taulukko 8. Sukupuolten osuudet aineiston häirintään liittyvistä keskusteluista (n=1956).

	<i>Liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?</i>	
	<i>Kyllä, edes osittain</i>	
<i>Sukupuoli</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Muu</i>	7	0,36
<i>poika / mies</i>	102	5,21
<i>Sukupuoli ei käynyt ilmi keskustelussa</i>	97	4,96
<i>tyttö / nainen</i>	1750	89,47

Sukupuoli ei ole noussut nuorisotyön ja nuorisososiaalityön tutkimuksessa tärkeäksi elementiksi, mutta häirintään liittyvässä tutkimuksissa sukupuolella on suuri merkitys. Esimerkiksi Mishnan ja kollegoiden (2020) tutkimuksessa on havaittu, että tytöt ovat kaksinkertaisessa riskissä joutua sukupuolittuneen ja seksuaalisen cyberkiusaamisen kohteeksi poikiin verrattuna. Tyttöihin kohdistunut aggressio on yleensä voimakasta, ja sen toteuttajia ovat todennäköisimmin pojat. Vakava seksuaalinen cyberkiusaaminen on riskitekijä tyttöjen itsemurhalle, ja se aiheuttaa myös tyttöjen vetäytymistä verkossa tapahtuvasta sosiaalistumisesta. Sukupuolittunut ja seksualisoitunut (cyber)kiusaaminen esitetään nuorten taholta hyvin normalisoituna ja triviaalina. Tyttöjä usein syytetään ja syyllistetään heidän kokemastaan kiusaamisesta, ja aikuiset usein minimoivat, normalisoivat ja jättävät huomioimatta tyttöjen kokemaa sukupuolittunutta ja seksuaalista kiusaamista. Aineiston analyysissä lähes 90 % häirintää kokeneista nuorista on ollut naispuolisia, joten tyttöjen riski joutua häirintään kohteeksi vaikuttaisi analyysin perusteella olevan moninkertainen poikiin nähden. Pohdittaessa mahdollisia keinoja ennaltaehkäistä häirintää tulee tyttöjen suuri osuus aineistossa ottaa huomioon.

4.5 Eniten esiintyvät sosiaalisen median alustat

Eniten esiintyvät sosiaalisen median alustat häirintään liittyen on laskettu pivot-taulukon avulla sarakkeesta ”millä alustalla nuori on kohdannut häirintää?”. Kyseinen sarake on täytetty 1867 rivillä (n=1867), joista jokaisella on myös kyllä-merkintä sarakkeessa ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?”. Tämän vuoksi erillistä rajausta häirintään liittyviin

keskusteluihin ei tarvita. Sarakkeeseen on merkitty myös muita alustoja, kuten kotona tai koulussa tapahtuvaa häirintää, joten ennen sarakkeen analyysia tehdään dokumenttianalyysin mukainen kategorisointi. Kategoriat on luotu aiempaan tutkimukseen ja aineiston dataan pohjautuen, ja koska tarkoituksena on tarkastella sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa häirintää, on esimerkiksi koulussa tai kotona tapahtuva häirintä laskettu yhteen kategoriaan, joka on ”kasvokkain tapahtuva häirintä”. Aineiston perusteella luodut sosiaalisen median kategoriat ovat kolme eniten esiintynyttä sosiaalisen median alustaa.

Eniten häirintää nuoret ovat kohdanneet aineiston perusteella sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisen median alustan merkitsemisessä on ollut aineistossa suurta vaihtelua, erilaisia alustoja ja niiden yhdistelmiä on aineistossa yhteensä 98 kappaletta. Koko aineiston osalta sarakkeessa ”millä alustalla nuori on kohdannut häirintää?” eniten osumia ovat saaneet sosiaalisen median alustat Instagram, Snapchat ja TikTok. Sosiaalisen median alustoista eniten häirintää nuoret ovat siis koko aineiston perusteella kokeneet Snapchatissa (48,31 %), TikTokissa (8,25 %) ja Instagramissa (3,84 %). Muita sosiaalisen median alustoja ovat muun muassa Discord, Facebook, Jodel, pelialustat ja Whatsapp, ja näiden alustojen yksittäiset osuudet kaikista alustoista on alle 1 %. Nämä alustat on luokiteltu kategoriaan ”Muu”, ja näiden yhteenlaskettu osuus koko aineistosta on 13,98 %. Suuri osa (25,98 %) raportoidusta häirinnästä tapahtuu kasvokkain koulussa tai kotona.

Taulukko 9. Sosiaalisen median alustojen osuus nuorten kokemassa häirinnässä (n=1867)

<i>Millä alustalla nuori on kohdannut häirintää?</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Instagram</i>	<i>65</i>	<i>3,48</i>
<i>Kasvokkain tapahtuva häirintä</i>	<i>485</i>	<i>25,98</i>
<i>Muu</i>	<i>261</i>	<i>13,98</i>
<i>Snapchat</i>	<i>902</i>	<i>48,31</i>
<i>TikTok</i>	<i>154</i>	<i>8,25</i>

4.6 Häirinnän muodot, nuorten ikä ja sukupuoli yleisimmillä sosiaalisen median alustoilla

Ikä ja sukupuoli nousivat vahvasti esille nuorisososiaalityön ja verkkovälitteisen häirinnän tutkimuksissa, joten niiden nostaminen aineiston analyysin kohteeksi oli tarpeen. Analyysin avulla pyrittiin selvittämään, minkä ikäiset nuoret kohtaavat häirintää ja mihin sukupuoleen häirintä todennäköisimmin kohdistuu, jotta voidaan pohtia sosiaali- ja nuorisotyön mahdollisia keinoja ennaltaehkäistä häirintää. Koska analyysissa on noussut esille tiettyjen sosiaalisen median alustojen merkittävä osuus häirintätapauksissa, on tarkoituksenmukaista tarkastella ikää, sukupuolta ja häirinnän muotojen esiintyvyyttä näillä kyseisillä sosiaalisen median alustoilla.

Eniten häirintää ovat aineiston perusteella kokeneet 9–12-vuotiaat nuoret (55,33 %), ja suurin osa (89,47 %) häirintää kokeneista nuorista on ollut naispuolisia. Sosiaalisen median alustoja kartoittavassa analyysissa eniten häirintää on raportoitu alustoilla Snapchat, TikTok ja Instagram. Seuraavaksi tarkastellaan vain näillä alustoilla esiintyviä häirinnän muotoja, eli rakennetaan pivot-taulukko rajaamalla sosiaalisen median alustat vain näihin kolmeen alustaan, ja ristiintaulukoimalla nämä alustat häirinnän muotojen kanssa. Häirinnän muotoina käytetään luvussa 4.2 esiteltyä luokittelua häirinnän muodoista sarakkeesta ”mistä aiheesta nuoren kanssa on käyty keskustelua?”.

Suurin osa häirinnästä (82,34 %) tapahtuu Snapchatissa, jossa merkittävin osuus häirinnästä liittyy alastonkuviin ja seksuaaliseen ahdisteluun. Myös Instagramissa alastonkuvat ja seksuaalinen häirintä on eniten koettu häirintämuoto. TikTokissa sen sijaan koetaan eniten kiusaamista, mutta alastonkuviin ja seksuaaliseen häirintään liittyvä häirintä on toiseksi eniten koettu häirintämuoto myös TikTokissa. Groomingin osuus kaikesta häirinnästä on hyvin pieni, ja esimerkiksi Instagramissa groomingia ei ole esiintynyt aineiston perusteella lainkaan. Instagramissa ja Snapchatissa tapahtuvasta häirinnästä on tullut muutama osuma myös muualla kuin sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta häirinnästä. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että kyseiset alustat ovat jollain tavalla liittyneet keskusteluun, vaikka todellinen häirintä on koettu kasvokkain.

Taulukko 10. Häirintäkategorioiden osuus sosiaalisen median alustoilla, joissa on koettu eniten häirintää (n=1008).

Häirintäkategoria	Instagram		Snapchat		TikTok	
	f	%	f	%	f	%
<i>Alastonkuvat ja seksuaalinen häirintä sosiaalisessa mediassa</i>	37	3,67	781	77,48	30	2,98
<i>Ei käynyt ilmi</i>	0	0,00	1	0,10	2	0,20
<i>Grooming</i>	0	0,00	9	0,89	3	0,30
<i>Kiusaaminen sosiaalisessa mediassa</i>	7	0,69	32	3,17	89	8,83
<i>Muulla kuin sosiaalisessa mediassa tapahtuva häirintä</i>	2	0,20	3	0,30	0	0,00
<i>Muut häirintään liittyvät keskustelut</i>	1	0,10	4	0,40	7	0,69
Kaikki yhteensä	47	4,66	830	82,34	131	13,00

Seuraavaksi tarkastellaan nuorten ikää yleisimmillä sosiaalisen median alustoilla häirintään liittyvissä tapauksissa. Ikäluokkien esiintyminen tietyillä alustoilla lasketaan rakentamalla pivot-*taulukko*, joka rajataan sosiaalisen median alustojen osalta vain TikTokiin, Instagramiin ja Snapchatiin, ja ristiintaulukoimalla nämä alustat nuorten ikäluokkien kanssa. Pivot-taulukossa käytetään suodattimena saraketta ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?” siten, että mukana ovat vain ne keskustelut, joissa on merkitty kyseiseen sarakkeeseen kyllä, edes osittain.

Kaikilla alustoilla eniten edustettuna ovat ikäluokat 9–12 ja 13–15, ja erityisesti Snapchatin ja TikTokin kohdalla näiden ikäluokkien osuus on erittäin suuri. Ikäluokkien yhteenlasketut määrät ja niiden osuudet näillä kolmella alustalla ovat hyvä havainnollistaja sille, kuinka vahvasti sosiaalisen median häirintä kohdistuu ala- ja yläkouluikäisiin nuoriin. 96,42 % kaikista Snapchatissa, TikTokissa ja Instagramissa tapahtuvasta häirinnästä kohdistuu nuoriin, jotka ovat iältään 9–15-vuotiaita.

Ikäluokkien 16–18 ja 19–25 osuudet ovat hyvin pieniä verrattuna ikäluokkiin 9–12 ja 13–15, ja yli 25-vuotiaita ei ole ollut mukana ollenkaan. Myöskään aineistossa esiintyvä alle 8-vuotias ei ole mukana näillä alustoilla tapahtuneessa häirinnässä.

Taulukko 11. Ikäluokkien osuudet häirintään liittyvissä keskusteluissa sosiaalisen median alustoilla, joissa on koettu eniten häirintää (n=1006).

<i>Ikäluokka</i>	<i>Instagram</i>		<i>Snapchat</i>		<i>TikTok</i>	
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
9–12	23	2,29	479	47,61	96	9,54
13–15	10	0,99	329	32,70	33	3,28
16–18	7	0,70	17	1,69	1	0,10
19–25	7	0,70	3	0,30	1	0,10
<i>Kaikki yhteensä</i>	<i>47</i>	<i>4,67</i>	<i>828</i>	<i>82,31</i>	<i>131</i>	<i>13,02</i>

Sukupuolten esiintyvyyttä yleisimmillä sosiaalisen median alustoilla tarkastellaan rakentamalla pivot-*taulukko*, joka rajataan sosiaalisen median alustojen osalta koskemaan vain TikTokia, Instagramia ja Snapchatia, ja ristiintaulukoimalla nämä alustat sukupuolikategorioiden kanssa. Pivot-*taulukon* suodattimena käytetään saraketta ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?” siten, että mukana ovat vain ne keskustelut, joissa kyseisessä sarakkeessa on merkintä kyllä, edes osittain.

Häirintään liittyvistä keskusteluista, joissa häirintä on tapahtunut Snapchatissa, TikTokissa tai Instagramissa, sukupuoli on merkitty 1008 riville (n=1008). Määrä on huomattavasti pienempi, kuin koko aineistossa (n=2828) tai koko aineiston häirintään liittyvissä keskusteluissa (n=1956), eli pivot-*taulukon* suodattimien myötä mukana on vain todella rajattu osuus aineiston häirinnästä. Sukupuolten osuudet yleisimmillä sosiaalisen median alustoilla häirintään liittyvissä keskusteluissa noudattavat koko aineiston sukupuolijakaumaa. Suurin osa nuorista on ollut naispuolisia (91,87 %), ja miespuolisten vastaajien osuus on toiseksi pienin (3,57 %). Huomattavaa on, että vain 3,77 % Snapchatissa, TikTokissa ja Instagramissa häirintää kokeneista nuorista on merkitty miespuolisiksi tai muunsukupuoliseksi, eli varmuudella muita kuin naispuolisia nuoria on alle 4 %. Tämän perusteella on mahdollista, että jopa 95 % häirintää kokeneista nuorista on ollut naispuolisia, mutta tämän asian varmistaminen aineiston perusteella on mahdotonta.

Taulukko 12. Sukupuolten osuudet yleisimmillä sosiaalisen median alustoilla häirintään liittyvissä keskusteluissa (n=1008).

	<i>Instagram</i>		<i>Snapchat</i>		<i>TikTok</i>	
<i>Sukupuoli</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Muu</i>	0	0,00	0	0,00	2	0,20
<i>poika / mies</i>	3	0,30	21	2,08	12	1,19
<i>Ei käynyt ilmi</i>	3	0,30	25	2,48	16	1,59
<i>tyttö / nainen</i>	41	4,07	784	77,78	101	10,02
<i>Kaikki yhteensä</i>	47	4,66	830	82,34	131	13,00

4.7 Häirinnän mahdolliset riskitekijät ja häirinnän ennaltaehkäisy

Viimeisenä tarkastellaan hanketyöntekijöiden aineistoon raportoimaa kokemusta siitä, saiko nuori riittävästi tukea hankkeen yhteydenotosta häirintään liittyvissä keskusteluissa. Sarake ”Koen että nuori sai...” on täytetty 1592 häirintään liittyvällä rivillä (n=1592), ja vastausvaihtoehtoina on ollut viisiportainen arvio tuen määrästä. Pivot-taulukko on rakennettu laskeamalla eri merkintöjen osumien määrät sarakkeesta ”koen että nuori sai...” ristiintaulukoidulla se sarakkeen ”liittyivätkö keskustelun teemat häirintään?” kanssa, ja rajaamalla osumat vain riveille, joissa on merkintä kyllä, edes osittain. Sarakkeen frekvenssit ja prosenttiosuudet on esitetty taulukossa 13.

Suurimmassa osassa häirintään liittyvistä keskusteluista työntekijän kokemus on ollut, että nuori on saanut joko melko paljon (50,44 %) tai erittäin paljon (45,73 %) tukea. Vain yksi häirintään liittyvä keskustelu on päätynyt työntekijän kokemukseen, jonka mukaan nuori ei ole saanut keskustelusta lainkaan tukea.

Taulukko 13. Hanketyöntekijöiden kokemus nuorten saamasta tuesta (n=1592).

	<i>Liittyivätkö keskustelun teemat häirintään</i>	
	<i>Kyllä, edes osittain</i>	
<i>Koen että nuori sai...</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>En kovin paljoa tukea</i>	60	3,77
<i>En lainkaan tukea</i>	1	0,06
<i>Erittäin paljon tukea</i>	728	45,73
<i>Melko paljon tukea</i>	803	50,44

Kun yhdistetään tulokset kaikesta tutkimuskysymysten mukaisesta analyysistä luvussa 4, aineiston perusteella todennäköisin häirinnän uhri sosiaalisessa mediassa on 9–12-vuotias tyttö, joka käyttää Snapchat-alustaa. Kyseisellä alustalla hän kohtaa todennäköisimmin häirintää, joka liittyy alastonkuviin tai seksuaaliseen ahdisteluun. Hän todennäköisimmin hakee apua luotettavalta aikuiselta häirinnän kohtaamiseen tai käsittelyyn, ja hän myös hyötyy verkkovälitteisestä keskusteluavusta, sillä hankkeen työntekijöiden kokemuksen mukaan yli 96 % häirintää kokeneista nuorista on saanut joko melko paljon tai erittäin paljon apua keskustelusta hankkeen työntekijän kanssa. Mahdollisiksi häirinnän riskitekijöiksi muodostuvat aineiston analyysin perusteella nuoren ikä, sukupuoli sekä käytetty sosiaalisen median alusta. Millaisia toimia nuorisotyö, nuorisososiaalityö sekä muut nuorten parissa toimivat ammattilaiset voivat tehdä, jotta aineiston perusteella todennäköisin häirinnän uhri ei kohtaisi häirintää, tai jotta häirintää kohdannut nuori saisi oikea-aikaista apua?

Tutkimusten mukaan riskialtis seksuaalinen käyttäytyminen verkossa aiheuttaa naisille suurimman riskin joutua häirinnän uhriksi. Muita naisiin liittyviä riskejä olivat alhainen itsetunto, ikä, terveysongelmat, stressi naisen roolista, miesten vallan ja väkivallan oikeuttaminen, riskialttiilla internetsivuilla vierailu ja ongelmallinen internetin käyttö. Verkkovälitteistä häirintää voidaan ehkäistä puuttumalla näihin riskitekijöihin. (Díaz-Aguado, Martínez-Arias & Falcón 2022.) Näistä riskitekijöistä aineiston analyysissä ja tulosten tarkastelussa on ollut mukana vain ikä sekä internetin, tarkemmin sosiaalisen median, käyttö. Näihin tekijöihin tarvitaan aineiston analyysin perusteella toimia, mutta ennaltaehkäisevässä työssä tulee kiinnittää huomiota myös esimerkiksi Díaz-Aguadon ja kollegoiden (2022) esittämiin riskitekijöihin.

Internetissä tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseksi on ehdotettu kolmea rinnakkaista toimen-
tataapaa: lakisääätely ja lailliset toimenpiteet, organisatoris-sosiaalisen kulttuurin muutos, sekä
potentiaalisten uhrien koulutus ja valmistelu (Barak 2004). Aineiston analyysin tulosten ja
aiemman tutkimuksen perusteella nämä kaikki toimenpiteet voivat vaikuttaa nuorten koke-
maan häirintään, mutta häirinnän ehkäisy esimerkiksi lakisääätelyn tai laillisten toimenpitei-
den laatimisen avulla on hidasta, ja sillä voidaan enemmän vaikuttaa esimerkiksi häirinnän
seurauksiin, kuten häirinnästä tuomitun henkilön rangaistuksiin, kuin häirinnän ennaltaeh-
käisyyn. Organisatoris-sosiaalisen kulttuurin muutoksella voidaan vaikuttaa esimerkiksi su-
kupuolten väliseen epätasa-arvoon häirintään liittyvissä kysymyksissä, mutta kuten lakisää-
tely, myös kulttuurin muutos on hidasta, ja se edellyttää voimakasta vaikuttamistyötä. No-
pein ennaltaehkäisyyn panostava toimi on potentiaalisten uhrien koulutus ja valmistelu, ku-
ten kouluissa ja mediassa tapahtuva tiedottaminen internetissä tapahtuvasta häirinnästä.
Koulutuksen ja tiedottamisen myötä nuoret ovat tänä päivänä todennäköisesti tietoisia cy-
berkiusaamisesta ja häirinnästä, mutta aineiston analyysin perusteella nuoret edelleen koh-
taavat häirintää ja hakevat aktiivisesti apua häirinnän kohtaamisen jälkeen.

Aineiston perusteella tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä, joilla häirintää voidaan ennalta-
ehkäistä, ja joiden myötä nuoret saavat apua ja tukea. Yksi tärkeä toimenpide on työnteki-
jöiden jalkautuminen nuorten pariin. Tänä päivänä nuoret ihmiset ovat verkossa, joten ihm-
iset, jotka työskentelevät nuorten parissa voivat teoriassa helposti päästä mukaan yhteisöön,
jossa nuoret ovat. Edellytyksenä mukaan pääsyssä on vain riittävät työkalut ja riittävä tieto.
Nuorisotyö voi olla tehokasta, jos se pohjautuu verkkokommunikaatioon, koska kaikista
luonnollisimmat nuorten yhteisöt ovat tällä hetkellä internetissä. (Székely & Nagy 2011.)
Aineiston tuottajan tekemä työ on Székelyn ja Nagyn (2011) määritelmän mukaisesti inter-
aktiivista virtuaalista nuorisotyötä, jossa tieto kulkee työntekijöiltä nuorille ja myös nuorilta
työntekijöille. Nuoret toimivat *sua varten somessa* -hankkeessa tiedon aktiivisena rakenta-
jana, koska he raportoivat tapahtuneesta häirinnästä, ja pyytävät apua omaan tilanteeseensa.
On kuitenkin tärkeää huomata, että nuoriso- ja sosiaalityön jalkautumisella on merkitystä, ja
että nuorten tulee löytää luotettavat aikuiset sosiaalisesta mediasta, eli jalkautuminen tulisi
tehdä näkyväksi.

Nuorisotyö vaikuttaa jalkautuneen verkkoon ja sosiaaliseen mediaan vahvemmin kuin sosi-
aalityö. Miten sosiaalityö voi vastata verkkovälitteisen työn tarpeeseen nuorten parissa?

Verkkovälitteinen sosiaalityö on vielä kehittymässä, mutta sen käytössä olevia menetelmiä ja niiden hyötyjä on jo tutkittu. Käytössä olevista työmenetelmistä esimerkiksi verkkovälitteinen vertaiskeskustelu voi parantaa ihmisen henkistä hyvinvointia, ja sosiaalityöntekijöiden tulisi reagoida tähän muutokseen tarjoamalla mahdollisuutta ottaa yhteyttä sosiaalityöntekijään sosiaalisen median kautta. ICT-välitteiset ratkaisut tarjoavat myös mahdollisuuden toteuttaa ryhmämuotoista sosiaalityötä maantieteellisistä rajoituksista välittämättä, mikä edistää sekä työntekijöiden että osallistujien joustavuutta ja mukavuutta. (Granholm 2020; Best, Manktelow & Taylor 2016; Hung ym. 2021.) Olisiko sosiaalityöntekijöiden, ja erityisesti nuorten asiakkaiden parissa työskentelevien sosiaalityöntekijöiden hyvä siirtyä tekemään osa työstä digitaalisesti? Onko sosiaalityöntekijöillä mahdollisuutta toteuttaa jalkautuvaa tai etsivää asiakastyötä?

Digitaalinen teknologia on sulautunut kunnallisiin nuorten palveluihin pohjoismaissa, ja myös Suomessa on tehty tutkimusta verkkovälitteisen sosiaalityön mahdollisuuksista. Tutkimuksissa on havaittu tarve sekä lisätutkimukselle, että osaamisen kehittämiseksi niin digitaalisten välineiden käytössä kuin nuorisotyön erityispiirteiden ja toimintamallien hallinnassa. Ennen kaikkea tutkimuksissa nostetaan esille sosiaalityön jalkautumisen tarve internetin alustoille. (Mackrill & Ebsen 2018.) Nuorisososiaalityön toimintamuotona verkkovälitteisellä sosiaalityöllä nähtiin olevan paljon potentiaalia, koska nuoret käyttävät aktiivisesti verkkovälitteisiä alustoja, ja luottamuksen rakentamisen edistämiseksi nuorisososiaalityön tulisi toimia nuorten parissa heidän omissa ympyröissään. Tutkimusten mukaan digitaaliset palvelut voivat madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä ammattilaisiin, erityisesti arkaluontoisissa asioissa. (Granholm 2020; Chan 2018; Mackrill & Ebsen 2018.) Väistämätön kysymys on kuitenkin se, onko sosiaalityöllä resursseja jalkautua internetin alustoille muuten, kuin jo olemassa olevien asiakkaiden kanssa tehtävässä työssä? Tulisiko huomio ennaltaehkäisevässä työssä kuitenkin kohdistaa nuorisotyöhön ja erilaisiin nuorten hyvinvointia lisääviin hankkeisiin sosiaalityön keskittyessä vaativampaan yksilötyöhön?

Sua varten somessa -hanke on toiminut selkeästi hyvänä matalan kynnyksen yhteydenotto-mahdollisuutena erityisesti alaikäisille nuorille häirintään liittyvissä asioissa. Luotettavien aikuisten jalkautuminen sosiaalisen median alustoille on antanut nuorille mahdollisuuden raportoida häirinnästä ja saada apua tilanteeseen, jossa he ovat kohdanneet häirintää. Tutkimuksissa on havaittu verkkovälitteisen keskustelun olevan hyvä tapa tavoittaa nuoria sosiaalityön asiakkaita, ja hankkeen työntekijöiden arvion mukaan nuoret ovat hyötäneet

jalkautuvasta työstä ja keskusteluavusta paljon. Erittäin tärkeässä roolissa häirintään liittyvissä asioissa on ennaltaehkäisy. Jos halutaan panostaa ennaltaehkäisyyn, tulisi erityisesti potentiaalisten uhrien kouluttaminen aloittaa jo ennen kuin häirintää ehtii tapahtua.

Koska häirintä on aineiston perusteella kohdistunut pääasiassa alakoulu- ja yläkouluikäisiin, eli iältään 9–15-vuotiaisiin tyttöihin, voidaan todeta, että tarve potentiaalisten uhrien kouluttamiselle alkaa jo alakoulun alkuluokilla. Vaikka häirinnän uhrin ovat lähes 90-prosenttisesti naispuolisia, tulisi kouluttaminen ja tiedottaminen kohdistaa kaikille sukupuolille, jotta kaikki olisivat tietoisia sukupuolittuneesta suhtautumisesta häirintään. Kouluttaminen tulisi kohdistaa nuorten lisäksi heidän huoltajiinsa ja nuorten parissa työskenteleviin ammattilaisiin. Kouluttamisen laajentamisella kaikkiin sukupuoliin ja ikäluokkiin edistetään organisatoris-sosiaalisen kulttuurin muutosta, jonka tavoitteena on, ettei häirintää enää käsitetä nuorten parissa normalisoituna ja triviaalina, ettei tyttöjä enää syytetä ja syyllistetä heidän kokemastaan kiusaamisesta, eivätkä aikuiset enää minimoi, normalisoi ja jätä huomioimatta nuorten tyttöjen kokemaa sukupuolittunutta ja seksuaalista kiusaamista. (Mishna ym. 2020.) Tutkimusten mukaan tehokkain tapa kohdata nuoria on jalkautua nuorten pariin, ja jos tavoitteena on vähentää sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa häirintää, on nuorisotyön ja nuorisososiaalityön jalkauduttava sosiaaliseen mediaan. Aineiston analyysin perusteella jalkautuminen erityisesti nuorten suosimille alustoille, kuten Snapchat, Instagram ja TikTok, on suositeltavaa. Nuorille tulisi tarjota mahdollisuuksia ottaa matalalla kynnyksellä yhteyttä sosiaalitali nuorisotyöntekijään, ja nuoren tulisi pystyä olemaan varma siitä, että aikuinen on luotettava ja yhteydenoton sisältö pysyy luottamuksellisena.

Ennaltaehkäiseviä toimia, kuten jalkautuvaa työtä ja kouluttamista, voidaan kohdentaa nuorten iän ja sukupuolen perusteella, mutta voisiko vielä tarkemmasta kohdentamisesta olla hyötyä? Esimerkiksi häirinnän muotojen esiintyvyyttä sosiaalisen median alustoilla tarkastellessa aineistosta vaikutti nousevan yhteyksiä tiettyjen häirintämuotojen ja sosiaalisen median alustojen välillä. Esimerkiksi seksuaalisen häirinnän osuus Snapchat-alustalla oli huomattava, kun taas TikTok-alustalla esiintyi eniten kiusaamista. Kohdennetun työn sisällön kehittäminen sosiaalisen median ja häirintämuodon perusteella voisi olla perusteltua esimerkiksi silloin, kun halutaan lisätä erityisesti huoltajien tietoutta nuorten kohtaamasta häirinnästä eri alustoilla, ja kun halutaan valmistella nuoria sosiaalisen median käyttäjiksi. Kuten muussakin kouluttamisessa, myös tässä työssä tärkeää on kohdistaa koulutus ja valmistelu niille ikäluokille, jotka ovat aloittamassa sosiaalisen median käyttöä.

Aiemman tutkimuksen ja aineiston analyysin perusteella voidaan todeta, että toimia häirinnän ennaltaehkäisemiseksi sosiaalisessa mediassa tarvitaan, ja että toimien tulisi kohdistua hyvin nuorten lasten ja heidän huoltajiensa tietoisuuden lisäämiseen, mutta myös laajemmin yhteiskunnan tietoisuuden ja yhteiskunnallisen muutoksen lisäämiseen. Nuorille tulisi opettaa kriittistä sosiaalisen median käyttöä, tietoa omista rajoista sekä siitä, millainen kanssakäyminen sosiaalisessa mediassa on häirintää. Häirinnästä tulisi puhua ja sitä tulisi opettaa tunnistamaan siksi, että häirinnän, ja erityisesti tyttöihin kohdistuvan seksuaalisen häirinnän, on tutkimuksissa katsottu olevan nuorten mielestä arkipäivää ja sallittua, ikään kuin osana normaalia aikuiseksi kasvamista ja sosiaalistumisprosessia.

Aineiston analyysissä keskiössä olivat nuorten ikä ja sukupuoli, sekä nuorten käyttämä sosiaalisen median alusta. Häirintää voidaan kuitenkin ennaltaehkäistä keskittymällä myös tutkimuksista löytyneisiin muihin riskitekijöihin, joita ovat muun muassa riskialtis seksuaalinen käyttäytyminen, alhainen itsetunto, terveysongelmat, stressi naisen roolista, riskialttiilla internetsivuilla vierailu ja ongelmallinen internetin käyttö. (Díaz-Aguado, Martínez-Arias & Falcón 2022.) Näihin riskitekijöihin panostettaessa tulee harkita niiden mahdollista syyllistävää, sukupuolittunutta ja kontrolloivaa elementtiä. Koska Díaz-Aguadon ja kollegoiden (2022) tutkimuksessa kartoitettiin naisten riskiä joutua häirinnän uhriksi, kohdistuvat tutkimuksessa esiin tulleet riskitekijät naisiin, jolloin riskitekijöihin kohdistuvilla toimenpiteillä voi olla naisia syyllistäviä elementtejä, kuten naisten seksuaalisuuden tukahduttamista. Esimerkiksi riskialtis seksuaalinen käyttäytyminen vaikuttaa usein olevan erityisen paheksuttavaa, kun sen toteuttaja on nainen. Miesten riskialtis seksuaalinen käyttäytyminen voi näyttäytyä yleisesti hyväksyttävämpänä, ”normaalina poikamieselämänä”.

Jos jalkautuva työ nuorten pariin jää nuorisotyön tehtäväksi, voisi tutkimuksesta nousseisiin riskitekijöihin panostaminen olla osa sosiaalityön toteuttamaa sosiaalipedagogiikkaa, eli nuorisososiaalityötä. Huomiota tulee kiinnittää myös moniammatilliseen työhön sekä kodin ja huoltajien rooliin riskitekijöiden minimoimisessa. Esimerkiksi terveysongelmat suuntautuvat hyvin vahvasti terveydenhuollon toiminta-alueelle ja ongelmallinen internetin käyttö puolestaan kodin ja huoltajien toiminta-alueelle.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä tutkimuksessa tavoitteena oli tuottaa aineistoa analysoimalla uutta tietoa häirinnän muodoista ja häirintää sosiaalisessa mediassa kokeneista nuorista, ja peilata aineistolle tehdyn dokumenttianalyysin tuottamaa tietoa aiempaan tutkimukseen nuorisososiaaliryöstä, verkkososiaaliryöstä ja verkkovälitteisestä häirinnästä. Tämän myötä tavoitteena oli esittää mahdollisia keinoja ennaltaehkäistä häirintää ja tukea häirintää kokeneita nuoria. Laskemalla häirintään liittyvien keskustelujen määrää, häirinnän muotojen määrää ja esiintyvyyttä, sekä nuorten ikää ja sukupuolta aineistossa, saadaan tietoa siitä, millaista häirintää sosiaalisessa mediassa tapahtuu sekä minkä ikäiset ja sukupuoliset nuoret häirintää todennäköisimmin kohtaavat sosiaalisen median alustoilla. Analyysissa keskiöön nousi eri tekijöiden frekvenssien ja prosentuaalisten osuuksien laskeminen joko koko aineistosta tai aineiston häirintään liittyvistä keskusteluista.

5.1 Analyysin johtopäätökset

Yksi haaste tulosten tarkastelussa oli nuorisososiaaliryönnän tarkan määritelmän puuttuminen. Jos ei ole olemassa yhtenäistä, systemaattisesti määriteltyä nuorisososiaaliryöstä, ei tutkimuksen tuloksia myöskään voida täysin hyödyntää osana nuorisososiaaliryönnän käytäntöjä. Nuoriin liittyvän sosiaaliryönnän tutkimuksen ja vapaa-ajan nuorisotyönnän käytäntöihin tämän tutkimuksen tuloksia voidaan kuitenkin hyödyntää. Ammatillinen nuorisotyö määritellään vaihtelevissa ympäristöissä tapahtuvaksi nuoren henkilökohtaisen, sosiaalisen ja oppimisen kehityksen tukemiseksi, ja informaaliksi kasvatus- ja opetustyöksi, jota toteutetaan nuorten omassa ympäristössä, ja jonka tavoitteena on edistää nuorten kehitystä ja sosiaalista inklusiota. (Walsh 2023; Shaw, Bernadine & Dolan 2022; Robideau & Santl 2020.) Nuorisotyö on keskeisessä asemassa nuorten kokeman häirinnän ennaltaehkäisyssä ja havaitsemisessa, erityisesti silloin, kun se jalkautuu nuorten keskuuteen esimerkiksi sosiaalisen median alustoille.

Vaikka nuorisososiaaliryöstä ei ole systemaattisesti määritelty, on sitä kuitenkin tutkittu ja pyritty määrittelemään. Tutkimuksessa nuorisososiaaliryöstä tunnistetaan, ja se yhdistetään sosiaalipedagogiikkaan, eli informaaliin kasvatukseen, inklusioon ja ihmisoikeuksien edistämiseen. Sosiaalipedagogiikka on ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin keskittyvä persoonakeskeinen käytäntö, jossa yksilö nähdään kekseliäänä, aktiivisena agenttina, joka on

oman elämänsä asiantuntija, ja jonka sisäiset voimavarat voidaan valjastaa haastavia tilanteita varten. (Corney ym. 2023; Rumping, Manders & Metz 2021; Van de Walle, Coussée & Bouverne-De Bie 2011.) Tämä tutkimus toimii osaltaan sosiaalipedagogiikan vahvistajana, koska siinä tuodaan esille nuorten itsensä raportoimaa häirintää sekä nuorten tarvetta luotettavan aikuisen avulle häirintään liittyvissä kysymyksissä. Tutkimuksessa tuotetaan myös tietoa, jota jakamalla voidaan vahvistaa nuorten omaa osaamista häirinnän ennaltaehkäisyssä, häirintätilanteiden kohtaamisessa ja jo tapahtuneiden häirintätapausten käsittelyssä. Aineiston analyysin ja aiemman tutkimuksen tuottaman tiedon avulla voidaan tehdä käytännön työssä tutkimukseen perustuvia metodologisia ratkaisuja, joilla voidaan systemaattisesti ja eettisesti ennaltaehkäistä nuorten kokemaa häirintää myös nuorisotyön ja sosiaalityön ammattilaisten toimesta. Analyysissa tuotettu tieto kohdentuu erityisesti sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan häirintään, ja nuoriso- ja sosiaalityön mahdollisuuksiin ennaltaehkäistä häirintää sosiaalipedagogisin keinoin.

Nuoret kokevat aineiston perusteella runsaasti häirintää, ja suurin osa aineiston häirinnästä on tapahtunut sosiaalisessa mediassa. Aineistossa ovat mukana keskustelut ajalta 1.4.2021–1.4.2022, ja tällä välillä pidetyistä keskusteluista 1956 on liittynyt häirintään. Tämä tarkoittaa sitä, että hankkeen työntekijät ovat rekisteröineet keskimäärin viisi häirintätapausta vuoden jokaisena päivänä. Frekvenssien ja prosenttiosuuksien tarkastelussa tulee ottaa huomioon, että aineistossa esiintyy paljon toistuvia keskusteluja. Yli 60 % keskusteluissa nuoren kanssa on keskusteltu aiemmin, eikä aineiston perusteella voida sanoa varmasti, onko kyseisen nuoren raportoima häirintä esiintynyt jo aineistossa aiemmalla rivillä. Häirintään liittyvistä keskusteluista 32 % on tapauksia, joissa nuoren kanssa ei ole keskusteltu aiemmin, joten noin kolmasosa aineiston 1956 häirintätapauksesta on varmuudella uusia tapauksia. Vaikka keskustelut olisivat toistuvia, on häirinnän määrä suuri, ja toistuvista keskusteluista voidaan päätellä, että nuoret haluavat ja tarvitsevat keskusteluapua häirintään liittyvissä asioissa.

Nuorten kanssa työskentelevät sosiaali- ja nuorisotyön ammattilaiset ovat etujoukossa tekevässä ennaltaehkäisevää ja korjaavaa työtä nuoriin kohdistuvan häirinnän parissa, ja tämän päivän haasteena vaikuttaisi olevan verkkovälitteisen nuoriso- ja sosiaalityön kehittäminen häirintään liittyvissä asioissa. Nuoret ovat todennäköisimpiä internetin käyttäjiä kaikista sosiaalityön asiakkaista, ja sen myötä he ovat ensisijaisia myös kohtaamaan verkossa tapahtuvaa häirintää. (Giffords 2008.) Tämän vuoksi tulisi kehittää nuoriso- ja sosiaalityön

verkkovälitteistä työtä tekemällä tutkimusta digitaalisten palveluiden hyödyntämisestä sosiaalialalla esimerkiksi siitä, millaisia malleja digitaalisesta sosiaalityöstä on käytössä ja millaisia tuloksia digitaalisten ratkaisujen hyödyntäminen on tuonut nuorisososiaalityöhön. Aineiston analyysin ja aiemman tutkimustiedon perusteella *Sua varten somessa*-hanke on hyvä esimerkki digitaalisten ratkaisujen hyödyntämisestä sosiaalipedagogisena nuoriso- ja sosiaalityön käytäntönä, ja analyysin perusteella voidaan todeta, että sosiaaliseen mediaan jalkautuvalle, tietoa välittävälle nuoriso- ja sosiaalityölle on tarvetta, ja että sillä on selkeä vaikutus nuorten oikea-aikaiseen avun saamiseen.

Tämän tutkimuksen pääasiallinen tavoite oli esittää tutkimustietoon pohjautuvia toimenpiteitä, joilla voidaan ennaltaehkäistä sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa häirintää ja auttaa häirintää kokeneita nuoria. Aiemman tutkimuksen ja analyysin tulosten perusteella tärkeimpiä toimenpiteitä ovat jo alakouluikäisten nuorten sosiaalipedagoginen ohjaus ja kouluttaminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen sekä jalkautuminen nuorten pariin sosiaaliseen mediaan. Sosiaalityön erityiseksi tehtäväksi vaikuttaisi nousevan tutkimuksissa häirinnän riskitekijöiksi määriteltyjen tekijöiden, kuten nuorten huonon itsetunnon, naisten rooliodotusten ja naisten riskialttiin seksuaalisen käytöksen, ennaltaehkäiseminen ja korjaaminen, sekä lasten, nuorten ja perheiden tiedottaminen sosiaalisessa mediassa tapahtuvasta häirinnästä.

Erityisesti nuorten ohjaamisessa ja kouluttamisessa tärkeää on kartoittaa sitä, minkä ikäisiin nuoriin toimenpiteitä tulisi kohdistaa. Aineiston analyysin perusteella jo 9–12-vuotiaat lapset kokevat paljon häirintää sosiaalisessa mediassa, joten nuorten ja heidän huoltajiensa kouluttaminen häirintään liittyvissä asioissa tulisi aloittaa jo alakoulun alaluokilla, eli ennen yhdeksää ikävuotta. Tämä tulos on merkittävä, ja se sisältää paljon ristiriitaisia elementtejä, kuten kysymyksen siitä, onko alle 9-vuotias vielä liian nuori kuulemaan seksuaalisesta häirinnästä. Samalla herää kysymys siitä, onko 9–12-vuotias liian nuori käyttämään sosiaalista mediaa. Koska tämä ikäluokka on ottanut eniten yhteyttä hankkeen työntekijöihin häirintään liittyvissä tilanteissa, on hyvin todennäköistä, että tämä ikäluokka ei ole vielä saanut kasvatuksen ja koulutuksen myötä riittäviä taitoja käsitellä häirintää. Pohdittavaksi jää se, olisiko paras toimenpide rajoittaa nuorten sosiaalisen median käyttöä vai tiedottaa nuoria sosiaalisessa mediassa esiintyvistä häirinnästä. Lisätutkimusta alakouluikäisten nuorten sosiaalisessa mediassa kokemasta häirinnästä varmasti tarvitaan, jotta voidaan eritellä syitä sille, miksi näin nuoret kokevat seksuaalista häirintää.

Yksi huomattava löydös aineiston analyysissä oli groomingin vähäinen osuus raportoidusta häirinnästä. Groomingin kohdalla herää kysymys siitä, onko ilmiö vähäinen, vai onko kyse siitä, etteivät nuoret tiedä tulleensa groomingin uhriksi. Tunnistavatko nuoret groomingia, ja ovatko he havainneet olevansa groomingin uhreja? Kyseessä on erittäin hienovarainen keino johdattaa nuorta sopimattomaan seksuaaliseen kanssakäymiseen, ja nuori on voinut kohdata groomingia, mutta se ei välttämättä ole johtanut seksuaaliseen häirintään, jolloin groomingin raportointi on jäänyt tekemättä. Toinen vaihtoehto on, että nuori on joutunut groomingin uhriksi, ja luulee sen myötä olevansa tasa-arvoisessa seksuaalissävytteisessä suhteessa groomaajan kanssa, eikä täten ymmärrä olevansa groomingin uhri. Lisätutkimus erityisesti verkkovälitteisestä groomingista olisi tarpeen, ja tutkimus tulisi kohdentaa nuorten kykyyn tunnistaa groomingia. Tähän tarpeeseen on jo tehty tutkimusta, esimerkiksi Winters ja Jeglic (2022) ovat pilotoineet groominging uhreille tarkoitettua groomingin tunnistamiseen tähtäävää arviointimittaria, jonka he mainitsevat olevan ensimmäinen ja ainoa laatuaan. Winters ja Jeglic esittävät artikkelissaan, että jatkotutkimus aiheesta on tarpeen, ja tutkimuksen teon kannalta olennaista olisi luoda yhtenäinen kuvaus groomingille prosessina. Tähän jatkotutkimustarpeeseen puolestaan vastaavat esimerkiksi Wolf, Pruitt ja Leet (2021), jotka ovat kehittäneet grooming-käytäntöihin liittyvää arviointityökalua seksuaalirikoksista tuomituille, jotta saadaan lisää tietoa groomingista prosessina, sen sisällöistä ja menetelmistä, sekä keinoista ehkäistä groomingia.

Muissa tutkimuksissa on korostettu jatkotutkimuksen tarvetta niin nuoriin, häirintään kuin sosiaaliseen mediaan liittyvissä kysymyksissä. Tietoa ilmiöstä tarvitaan, jossa ilmiön negatiivisia vaikutuksia voidaan ennaltaehkäistä ja korjata. Erittäin tärkeäksi vaikuttaisi nousevan tyttöihin ja naisiin kohdistuvan verkkovälitteisen häirinnän tutkimus sellaisesta näkökulmasta, joka ei normalisoi sukupuolittunutta häirintää tai asettaisi häirintää naisten tai tyttöjen syyksi. Aineiston analyysin perusteella tärkeäksi lisätutkimuksen kohteeksi nousee myös pohdinta siitä, millä tavalla nuoria voidaan valmistella häirintään liittyvissä asioissa riittävän aikaisin.

5.2 Tutkimuksen luotettavuus

Analyysin tulosten tarkastelussa on huomioitu se, että osa yhteydenotoista ei liity sosiaaliseen mediaan tai häirintään, sekä se, että suuri osa keskusteluista voi olla toistuvia samojen

nuorten kanssa. Tulosten tulkinnassa on myös huomioitu, että häirintää kokeneen käyttämä sosiaalisen median alusta on hyvin todennäköisesti sama, kuin alusta, jolla hän on ottanut yhteyttä hankkeen työntekijöihin. Aineistoissa esiintyy siis todennäköisesti paljon yhteydenottoja samoilta nuorilta, ja eniten yhteydenottoja niillä alustoilla, joilla työntekijät ovat eniten läsnä. Analyysin perusteella tämä todennäköisyys toteutui, eli häirintää oli raportoitu eniten niillä alustoilla, joissa hankkeen työntekijät olivat pääasiallisesti toimineet.

Hankkeen esittelyssä mainitaan työntekijöiden toimineen nuorten suosimilla alustoilla, kuten Snapchat, Instagram ja TikTok, ja odotetusti nämä sosiaalisen median alustat olivat suosituimpia yhteydenottoaikoja, ja niillä raportoitiin myös eniten häirintää. Lähes puolet (48,31 %) aineiston raportoidusta häirinnästä on tapahtunut Snapchatissa, TikTokiin ja Instagramin osuuksien ollessa vähäisempiä. Suuri osa (25,98 %) raportoidusta häirinnästä on tapahtunut kasvokkain, eli koulussa, harrastuksissa, vapaa-ajalla tai kotona. Tämä tutkimus ei ota kantaa siihen, mistä näiden kolmen sosiaalisen median alustan suuri osuus häirintään liittyvissä keskusteluissa johtuu, mutta koska hanke on toiminut pääsääntöisesti näillä alustoilla, voidaan sillä katsoa olevan vaikutusta tähän.

Aineisto antaa kattavan kuvan häirinnän eri muodoista, ja analyysissa on tärkeää tuottaa tietoa siitä, kuinka suuri osuus eri häirinnän muodoilla on nuorten elämässä, niin tosielämässä kuin verkossa. Häirinnän kohteeksi joutumisen riskitekijöitä analysoitaessa tulee huomioida se, että vaikka aineisto on tuotettu verkossa tapahtuvaa häirintää ehkäisevän hankkeen toimesta, sitä ei voi pitää kattavana katsauksena verkkohäirintään tai häirintään yleensä. Aineisto muodostuu tiedoista, jotka on saatu pääosin nuorten oma-aloitteisista yhteydenotoista hankkeen työntekijöihin, jolloin sen voidaan katsoa antavan luotettavampaa tietoa siitä, millaiset nuoret hakevat aktiivisimmin apua häirintätapauksissa, kuin siitä, millaiset nuoret joutuvat häirinnän kohteeksi. Tämän vuoksi aineiston analyysin tuloksista ei voi tehdä suoraviivaisia johtopäätöksiä esimerkiksi todellisista riskitekijöistä, kuten iästä tai käytetystä sosiaalisen median alustasta, ja tutkimuksen tehtävänä on pohtia analyysin perusteella, voidaanko aineistosta nousevia tekijöitä pitää riskitekijöinä, ja miten nuorisososiaalityö, nuorisotyö, huoltajat ja nuoret itse voivat tutkimustulosten perusteella ennaltaehkäistä häirintää mahdollisimman tehokkaasti panostamalla ennaltaehkäiseviä toimia esimerkiksi tietynikäisiin nuoriin.

LÄHTEET

- Alila, Salla & Koskenkangas, Nina 2011: Verkkososiaalityö nuorisososiaalityön toimintamuotona. Pro Gradu -tutkielma, Lapin yliopisto.
- Anaut-Bravo, Sagrario & Raya-Díez, Esther 2020: The social reality of youth and social work: between visibility and invisibility, *Social Work Education*, 39:6, 737-749
- Arnett, Jeffrey Jensen 2015: *Emerging Adulthood: The Winding Road from the Late Teens Through the Twenties*. Oxford University Press.
- Arsenault, L. & Bowes, L. & Shakoor, S. 2010: Bullying victimization in youths and mental health problems: ‘Much ado about nothing’? *Psychological medicine* 2010–05, Vol.40 (5), 717–729.
- Barak, Azy 2004: Sexual Harassment on the Internet. *Social Science Computer Review*, Vol. 23 No. 1, Spring 2005 77–92. DOI: 10.1177/0894439304271540
- Baier, Dirk & Hong, Jun Sung & Kliem, Sören & Bergmann, Marie Christine 2018: Consequences of Bullying on Adolescents’ mental health in Germany: Comparing face-to-face bullying and cyberbullying. *Journal of Child and Family Studies* 2019 28:2347–2357. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1181-6>
- Beckman, Linda & Hagquist, Curt & Hellström, Lisa 2013: Discrepant gender patterns for cyberbullying and traditional bullying – An analysis of Swedish adolescent data. *Computers in human behavior* 2013–09, Vol.29 (5), p.1896–1903.
- Best, Paul & Manktelow, Roger & Taylor, Brian J. 2016: Social Work and Social Media: Online Help-Seeking and the Mental Well-Being of Adolescent Males. *British Journal of Social Work* (2016) 46, 257–276. doi:10.1093/bjsw/bcu130
- Bondestam, Fredrik & Lundqvist, Maja 2020: Sexual harassment in higher education – a systematic review, *European Journal of Higher Education*, 10:4, 397–419, DOI: 10.1080/21568235.2020.1729833
- Bork-Hüffer, Tabea & Mahlknecht, Belinda & Kaufmann, Katja 2021: (Cyber)Bullying in schools – when bullying stretches across cON/FFlating spaces, *Children's Geographies*, 19:2, 241–253, DOI: 10.1080/14733285.2020.1784850
- Bowen, Glenn A. 2009: Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal* 9(2): 27–40.
- Caddle, Xavier V. & Naher Nurun & Miller, Zachary P. & Badillo-Urquiola, Karla & Wisniewski, Pamela J. 2023: Duty to Respond: The Challenges Social Service Providers Face When Charged With Keeping Youth Safe Online. *Proc. ACM HUM.-Comput. Interact.*, Col. 7, No. GROUP, Article 6.
- Chan, Chitai 2018: ICT-supported social work interventions with youth: A critical review. *Journal of Social Work* 2018, Vol. 18(4) 468–488.
- Corney, T. & Marion, J. & Baird, R. & Welsh, S. & Gorman, J. 2023: Youth Work as Social Pedagogy: Toward an Understanding of Non-Formal and Informal Education and Learning in Youth Work. *Child & Youth Services*.
- Crouch, Margaret A. 2001: *Thinking about sexual harassment: a guide for the perplexed*. Oxford university press.
- Dahlqvist, Heléne & Svensson, Åsa & Gillander Gådin, Katja 2022: Cooccurrence of online and offline bullying and sexual harassment among youth in Sweden: Implications for studies on victimization and health a short communication, *International Journal of Circumpolar Health*, 81:1, 2130362, DOI: 10.1080/22423982.2022.2130362
- Dalgliesh, Sarah L. & Khalid, Hina & McMahon, Shannon A 2020: Document analysis in health policy research: the READ approach. *Health Policy and Planning*, 35, 1424–1431. DOI: 10.1093/heapol/czaa064

- Díaz-Aguado, María & Martínez-Arias, Rosario & Falcón, Laia 2022: Typology of Victimization against Women on Adolescent Girls in Three Contexts: Dating Offline, Dating Online, and Sexual Harassment Online. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2022, 19, 11774. <https://doi.org/10.3390/ijerph191811774>
- Dooley, Julian J & Pyżalski, Jacek & Cross, Donna 2009: Cyberbullying versus face-to-face bullying: A theoretical and conceptual review. *Journal of Psychology Col* 2017, Iss 4, (2009): 182–188.
- Franceschi, Angela & Rodriguez-deArriba, María-Luisa & Noncentini, Annalaura & Menesini, Ersilia 2023: Online Sexual Harassment in Adolescence: A Scoping Review. *Sexuality Research and Social Policy*. September 2023. <https://doi.org/10.1007/s13178-023-00869-1>
- Finnegan, Ruth 2006: Using documents. In Sapsford, R & Jupp, V (toim.) *Data Collection and Analysis*. London: SAGE Publications. 138–153.
- Giffords, Elissa D. 2008: The Internet and Social Work: The Next Generation. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*. Volume 90, No. 4. DOI: 10.1606/1044-3894.3920
- Granhölm, Camilla 2020: Tekeeko palveluiden digitalisaatio julkisista sosiaalipalveluista nuorille helpommin saavutettavia? Teoksessa Berg, Päivi & Myllyniemi, Sami (toim.) 2020: *Nuorisobarometri 2020*. 169–175.
- Heing, Bridey 2018: Introduction. Teoksessa Heing, Bridey (toim.) *Critical perspectives on sexual harassment and gender violence*. Enslow Publishing.
- Hinduja, Sameer & Patchin, Justin W. 2010: Bullying, Cyberbullying, and Suicide. *Archives of Suicide Research*, 14:3, 206–221. DOI: 10.1080/13811118.2010.494133
- Hung, Elsa Ngai & Terence, Tat-Tai Lee & Johnson, Chun-Sing Cheung 2021: Practising social work groups online: Practitioners' reflection on the COVID-19 outbreak. *International Social Work* 2021, Vol. 64(5) 756–760. <https://doi.org/10.1177/0020872821989796>
- Jhaver, Shagun & Ghoshal, Sucheta & Bruckman, Amy & Gilbert, Eric 2018: Online Harassment and Content Moderation: The Case of Blocklists. *ACM Trans. Comput.-Hum. Interact.* 25, 2, Article 12. 1–33.
- Juvonen, Jaana & Gross, Elisheva F. 2008: Extending the school grounds? – bullying experiences in cyberspace. *Journal of School Health*. 2008; 78: 496–505.
- Jyväskylän yliopisto 2023: Valeutisia, häirintää ja ulkonäköpaineita – ongelmat sosiaalisessa mediassa ovat osa koululaisen arkea. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/69963347/valeutisia-hairintaa-ja-ulkonakopaineita-ongelmat-sosiaalisessa-mediassa-ovat-osa-koululaisen-arkea?publisherId=69817172&lang=fi> Viitattu 31.3.2024.
- Kanste, Outi & Kääriäinen, Maria & Mikkonen, Kristiina & Elo, Satu & Kaakinen, Pirjo & Oikarinen, Anne & Siira, Heidi & Pölkki, Tarja 2022: Sisällönanalyysin käyttö suomalaisessa hoitotieteellisessä tutkimuksessa: dokumenttianalyysi *Hoitotiede-lehdessä* julkaistuista artikkeleista vuosilta 2010–2021. *Hoitotiede* 2022, 34 (4), 241–255.
- Kivijärvi, Antti & Aaltonen, Sanna & Välimäki, Vesa 2019: The feasibility of an online discussion group as a component of targeted youth work in Finland *Children and Youth Services Review*, Volume 105, October 2019.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.
- Lee, Jungup & Abell, Neil & Holmes, Jennifer L. 2017: Validation of Measures of Cyberbullying Perpetration and Victimization in Emerging Adulthood. *Research on Social Work Practice* 2017, Vol. 27(4) 456–467. DOI: 10.1177/1049731515578535

- Mackrill, Thomas & Ebsen, Frank 2018: Key misconceptions when assessing digital technology for municipal youth social work, *European Journal of Social Work*, 21:6, 942–953, DOI: 10.1080/13691457.2017.1326878
- Menin, Damiano & Guarini, Annalisa & Mameli, Consuelo & Skrzypiec, Grace & Brighi, Antonella 2021: Was that (cyber)bullying? Investigating the operational definitions of bullying and cyberbullying from adolescents' perspective. *International Journal of Clinical and Health Psychology* 21 (2021).
- Mishna, Faye & Schwan, Kaitlin J. & Birze, Arija & Van Wert, Melissa & Lacombe-Duncan, Ashley & McInroy, Lauren & Attar-Schwartz, Shalhevet 2020: Gendered and Sexualized Bullying and Cyber Bullying: Spotlighting Girls and Making Boys Invisible. *Youth & Society* 2020, Vol. 52(3) 403–426. [tps://doi.org/10.1177/0044118X18757150](https://doi.org/10.1177/0044118X18757150)
- Mishna, Faye & Milne, Elizabeth & Cook, Charlene & Slane, Andrea & Ringrose, Jessica 2023: Unsolicited Sexts and Unwanted Requests for Sexts: Reflecting on the Online Sexual Harassment of Youth. *Youth & Society* 2023, Col. 55(4) 630–651.
- Mladenović, Miljana & Vera Ošmjanski, Vera & and Stanković, Staša Vujičić 2020: Cyber-aggression, Cyberbullying, and Cyber-grooming: A Survey and Research Challenges. *ACM Comput. Surv.* 54, 1, Article 1 (December 2020). <https://doi.org/10.1145/342424>
- Modecki, Kathryn L. & Minchin, Jeannie & Harbaugh, Allen G. & Guerra, Nancy G. & Runions, Kevin C. 2014: Bullying Prevalence Across Contexts: A Meta-analysis Measuring Cyber and Traditional Bullying. *Journal of Adolescent Health* 55 (2014), 602–611.
- Nuorisolaki 21.12.2016/1285.
- Opintopolku: Yhteisöpedagogi (AMK). <https://opintopolku.fi/konfo/fi/koulutus/1.2.246.562.13.000000000000000000199> Viitattu 7.4.2024.
- Robideau, Kari & Santl, Karyn 2020: *Youth Work Matters: Online Professional Development for Youth Workers*. *Journal of Youth Development*. Vol. 15 Issue 1. 70–78.
- Rumping, S.M. & Manders, W.A. & Metz, J.W. 2021: Collaboration of Youth Social Work Professionals with Volunteers, Parents and Other Professionals. *Voluntas* (2021) 32:846–855.
- Rutanen, Niina & Vehkalahti, Kaisa 2019: Lasten ja nuorten tutkimusetiikan muuttuvat kentät. Teoksessa Rutanen, Niina & Vehkalahti, Kaisa (toim.) *Tutkimuseettisestä sääntelystä elettyyn kohtaamiseen*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. *Verkkojulkaisu* 163. 7–32.
- Shaw, Aileen & Brady, Bernadine & Dolan, Patrick 2022: From care packages to Zoom cookery classes: youth work during the COVID-19 “lockdown”. *Journal of children's services*. VOL. 17 NO. 1 2022, pp. 59–72. DOI 10.1108/JCS-06-2021-0027
- Sua varten somessa: meistä. <https://suavartensomessa.fi/meista/> Viitattu 10.11.2023.
- Scott, John 2004: Documents, types of. In Lewis-Beck, M, Bryman, A & Futing Liao, T (toim.) *The SAGE Encyclopedia of Social Science Research Methods*. California: SAGE Publications. 282–285.
- Székely, Levente & Nagy Ádám 2011: Online youth work and eYouth – A guide to the world of the digital natives. *Children and Youth Services Review* 33 (2011), 2186–2197.
- Tandoc, Edson C. & Sagun, Karryl Kim & Alvarez, Katrina Paola 2023: The Digitization of Harassment: Women Journalists' Experiences with Online Harassment in the Philippines, *Journalism Practice*, 17:6, 1198–1213, DOI: 10.1080/17512786.2021.1981774
- Teixeira, Samantha & Kennedy Heather 2022: Social Work and Youth Participatory Action Research (YPAR): Past, Present, and Future. *Social Work*, Volume 67, Issue 3, July 2022, Pages 286–295.

- Thomas, Hannah J. & Connor, Jason P. & Scott, James G. 2014: Integrating Traditional Bullying and Cyberbullying: Challenges of Definition and Measurement in Adolescents – a Review. *Educational psychology review* 2015–03, Vol 27 (1), 135–152.
- Tuomi, Jouni & Sarajarvi, Anneli 2002: laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki, Tammi 2002.
- Vager-Atias, Einat & Krumer-Nevo, Michael 2022: *'The World Is Very Competitive and Cruel, You Won't Get Any Special Treatment': Social Work and Youth Policy Discourses in the Neoliberal Era*. *British Journal of Social Work* (2022) 52, 1269–1286.
- Van Dam, Levi & Heijmans, Lotte & Stams, Geert.J. 2021: Youth Initiated Mentoring in Social Work: Sustainable Solution for Youth with Complex Needs? *Child and Adolescent Social Work Journal* (2021) 38:149–155.
- Van de Walle, Tineke & Coussée, Filip & Bouverne-De Bie, Maria 2011: Social exclusion and youth work – from the surface to the depths of an educational practice, *Journal of Youth Studies*, 14:2, 219-231, DOI: 10.1080/13676261.2010.50653
- Vehkalahti, Kaisa & Rutanen, Niina & Lagström, Hanna & Pösö, Tarja 2010: Kohti eettisesti kestävä lasten ja nuorten tutkimusta. Teoksessa Lagström, Hanna & Pösö, Tarja & Rutanen, Niina & Vehkalahti, Kaisa. *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, Verkkojulkaisu 162. 10–24.
- Waasdorp, Tracy E. & Bradshaw, Catherine P. 2015: The overlap between cyberbullying and traditional bullying. *Journal of Adolescent Health*. May; 56(5): 483–488.
- Walsh, Colm 2023: Disrupting the cycle of youth violence: The role of social support for youth in a Northern Irish Youth Work Programme. *Journal of Child & Adolescent Trauma* <https://doi.org/10.1007/s40653-023-00529-x>
- Wang, Katherine C. 2010: Preface. Teoksessa Wang, Katherine C. (toim.) *Sexual harassment around the globe*. Nova science publishers, New York.
- Winters, Georgia M. & Jeglic, Elizabeth L. 2022: The Sexual Grooming Scale – Victim Version: The Development and Pilot Testing of a Measure to Assess the Nature and Extent of Child Sexual Grooming, *Victims & Offenders*, 17:6, 919-940, DOI: 10.1080/15564886.2021.1974994
- Wolf, Molly R. & Pruitt, Doyle K. & Leet, Tracy 2021: Lessons Learned: Creation and Testing of a New Instrument (Sex Offenders Grooming Assessment) for Measuring Sex Offenders' Perceptions of Their Grooming Behaviors, *Journal of Child Sexual Abuse*, 30:7, 785–805, DOI: 10.1080/10538712.2021.1970681
- Wolke, Dieter & Lereya, Suzet Tanya. Long-term effects of bullying. *Archives of Disease in Childhood* 2015–09, Vol.100 (9), p.879–885.
- Ybarra, Michele L. & Espelage, Dorothy L. & Mitchell, Kimberly J. 2007: The Co-occurrence of Internet Harassment and Unwanted Sexual Solicitation Victimization and Perpetration: Associations with Psychosocial Indicators. *Journal of Adolescent Health* 41 (2007) S31–S41.